

Programmabegroting 2019

Veiligheidsregio Fryslân

*"Iedereen verdient
een veilig en gezond leven,
wij dragen daaraan bij."*

Voorwoord

2019 vormt voor de meeste gemeenten het eerste volledige jaar van de nieuwe raadsperiode. Waar het verkiezingsjaar nog in het teken staat van het eigen maken van inhoudelijke dossiers en het creëren van nieuwe samenwerkingsverbanden, kan in het eerste volle jaar sneller en meer meters gemaakt worden.

Veiligheidsregio Fryslân sluit hier graag bij aan. De eerste kennismakingen met nieuwe bestuurders en raden zijn al achter de rug. De komende maanden, zodra de stofwolken van de verkiezingen zijn neergedaald, volgen nog meer bijeenkomsten en presentaties. Dit doen we graag. Enerzijds, omdat we met veel plezier vertellen welk waardevol werk we doen. Immers, wij leveren een bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân; een belangrijke taak. Of het nu taken zijn in het kader van de brandweezorg, de publieke gezondheidszorg of crisisbeheersing: wij helpen de inwoners van Fryslân.

Anderzijds komen we graag langs bij de gemeenten, omdat we de afgelopen jaren op een plezierige en constructieve wijze hebben samengewerkt. Via onze crisisfunctionarissen, ambtenaren op het gebied van gezondheid, openbare orde en veiligheid en financiën, gemeentesecretarissen, bestuurders en raadsleden trekken we veelal samen op om onze missie te bewerkstelligen.

Ook bij de nieuw op te stellen beleidsplannen trekken we samen op met gemeenten. Via instuifbijeenkomsten hebben we input gevraagd over welke speerpunten belangrijk zijn voor de komende raadsperiode. 2019 is het eerste jaar van dit beleidsplan. Het algemeen bestuur stelt dit eind 2018 vast, en bepaalt daarmee de koers voor de komende vier jaar.

In afwachting van dit beleidsplan is de programmabegroting luw aan nieuwe beleidsvoorstellen. De opgenomen beleidsontwikkelingen hebben voornamelijk betrekking op de wijzigingen die voortkomen uit het vastgestelde Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat en de extra inzet richting vergunninghouders. De overige ontwikkelingen hebben een autonoom karakter, zoals de wijziging van de pensioenpremie en de indexering van materiële kosten.

Uiteraard houden we de landelijke ontwikkelingen nauw in de gaten. Weliswaar zijn de invoering van de Omgevingswet en de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren uitgesteld, toch vraagt dit in 2019 de nodige inspanning van onze kant. Het Regeerakkoord van Rutte III beschrijft een evaluatie van de Wet gemeenschappelijke regelingen, die invloed kan hebben op de veiligheidsregio. Ditzelfde geldt voor de geplande evaluatie wet Veiligheidsregio's.

Door gebruik te maken van dat waar we goed in zijn, namelijk slagvaardig en alert handelen, gaan we in 2019 een vervolg geven op dat wat we nu al ruim vijf jaar doen: samen met de gemeenten een belangrijke bijdrage leveren aan een veilig en gezond Fryslân.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

Inhoudsopgave

1. Algemeen	4
1.1 Meerjarenbeleidsplannen	4
1.2 Meerjarig financieel kader	4
2. Programmaplan Gezondheid	6
2.1 Algemeen	6
2.2 Doel van het programma	6
2.3 De pijlers en speerpunten van GGD Fryslân	7
2.4 Resultaten in 2019	8
2.5 Investerings in 2019	9
2.6 Feiten en cijfers programma Gezondheid	9
3. Programmaplan Crisisbeheersing	14
3.1 Doel van het programma	14
3.2 De speerpunten van Crisisbeheersing	14
3.3 Resultaten in 2019	15
3.4 Investerings in 2019	16
3.5 Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing	16
4. Programmaplan Brandweer	21
4.1 Doel van het programma	21
4.2 De speerpunten van Brandweer Fryslân	22
4.3 Investerings in 2019	25
4.4 Feiten en cijfers programma Brandweer	25
5. Programmaplan Organisatie	29
5.1 Doel van het programma	29
5.2 De speerpunten van Organisatie	29
5.3 Resultaten in 2019	30
5.4 Investerings in 2019	31
5.5 Feiten en cijfers programma Organisatie	32
6. Algemene dekkingsmiddelen	36
7. Paragrafen	37
7.1 Financiering	37
7.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	38
7.3 Bedrijfsvoering	42
7.4 Onderhoud kapitaalgoederen	42
8. Financiële begroting	44
8.1 Overzicht van baten en lasten	44
8.2 Financiële positie	47
Bijlage 1: Bijdrage per gemeente 2019-2022	49
Bijlage 2: Investeringskredieten	54

1. Algemeen

1.1 Meerjarenbeleidsplannen

In de vergadering van 19 maart 2015 stelde het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Fryslân de beleidsplannen vast voor de jaren 2015 tot en met 2018. In de nieuw op te stellen beleidsplannen voor de komende beleidsperiode 2019-2022 trekken we samen op met gemeenten. 2019 is het eerste jaar van dit beleidsplan. Het algemeen bestuur stelt dit eind 2018 vast, en bepaalt daarmee de koers voor de komende vier jaar. De programmaplannen in deze begroting zijn in afwachting van het nieuwe vast te stellen beleidsplan om die reden dan ook beschreven voortbordurend op 2018.

1.2 Meerjarig financieel kader

Het Algemeen Bestuur stelde op 28 maart 2018 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief worden zowel de reguliere indexatie, de uitkomsten van Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat en de vergunninghouders als de financiële uitwerking van het overig voorgestelde autonome ontwikkeling meegenomen.

Beleidsmatige ontwikkelingen

In de begroting zijn de volgende beleidsmatige ontwikkelingen meegenomen:

- **Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat**
Op 19 oktober jl. is het Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat vastgesteld door ons Algemeen Bestuur. In de begroting worden de financiële consequenties van het vastgestelde dekkingsplan, die zich voordoen in deze beleidsperiode, opgenomen. Deze financiële consequenties hebben voor 2019 een uitzetting van € 700.000 tot gevolg. Dit betreft het saldo van de uitzetting op vakbekwaam worden, de vrijwilligersvergoeding en de gerealiseerde besparing.
- **Extra inzet vergunninghouders**
In de komende jaren zullen nieuwe vergunninghouders gehuisvest moeten worden in de Friese gemeenten. Op basis van de huidige landelijke instroom zullen dat voornamelijk gezinsherenigers zijn met een aanzienlijk aantal kinderen. Voor een kwalitatief goede uitvoering van de reguliere jeugdgezondheidszorg zijn met het oog daarop extra middelen nodig. Op basis van het landelijk model, dat ten grondslag ligt aan de middelen die voor 2017 beschikbaar zijn gesteld, komt dit neer op een bedrag van € 150.000 per jaar vanaf 2019, oftewel eenmalig € 500 per kind.

Autonome ontwikkelingen

Conform artikel 5a van de financiële verordening zijn de budgetten voor materiële lasten en loonkosten geïndexeerd:

- De indexering voor materiële kosten is gebaseerd op de consumentenprijsindex (CPI) over de maand november 2017, ruim een jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar. De CPI over november 2017, die de basis vormt voor de indexering materiële kosten voor deze begroting bedraagt 1,3%. Meerjarig was al uitgegaan van een gemiddelde stijging van 1% per jaar. Per saldo leidt dit nog tot een uitzetting van € 73.000.

- In 2017 is een nieuwe cao afgesloten met een geldigheidsduur tot 1 januari 2019. In de kaderbrief 2018-2021 is gerekend met een stijging van 2% per mei 2017 en meerjarig 1,25%. Daarmee is de begroting tot en met 2018 op peil. Meerjarig is aan- gesloten bij de norm zoals destijds gehanteerd door de rijksoverheid: 1,25% per jaar. Deze is reeds in het kader verwerkt en leidt niet tot een extra autonome uitzetting. De pensioenpremies zijn per saldo met 1,4% gestegen waarbij er 0,98% voor rekening van de werkgever komt, zijnde € 225.000. Deze zijn opgenomen als uitzetting in de begroting.
- In het programma Gezondheid is overeenkomstig het besluit van de Bestuurscommissie Gezondheid rekening gehouden met de financiering Rijksvaccinatieprogramma (RVP) op basis van de decembercirculaire gemeentefonds 2017. Ten opzichte van de kaderbrief is sprake van een hogere toevoeging aan het gemeentefonds van € 100.000.
- De piketten bevolkingszorg vormen een gemeentelijke taak, maar worden uitgevoerd door Veiligheidsregio Fryslân. Enkele gemeenten stellen medewerkers beschikbaar aan Veiligheidsregio Fryslân, daarvoor zal btw in rekening gebracht moeten worden door die gemeenten. Het gaat hierbij om 21% over € 405.000, zijnde € 85.000. Deze btw kan volledig worden doorgeschoven naar de deelnemende gemeenten op basis van de transparantieregeling. Deze btw krijgen gemeenten via het btw-compensa- tiefonds terug met dezelfde verdeelsleutels als waarvoor deze in rekening wordt gebracht via de algemene bijdrage. Er ontstaat dus geen nadeel, het betreft slechts een verschuiving van de financiering.

Effecten op 2018

Van de bovengenoemde punten hebben enkele (deels) ook effect op het jaar 2018. Deze effecten worden verwerkt in een begrotingswijziging die separaat zal worden voorgelegd.

Aansluiting nadelig saldo

Als gevolg van de genoemde ontwikkelingen neemt de gemeentelijke bijdrage in het nadelig saldo in totaal toe met € 1.333.000 ten opzichte van de jaarschijf 2019 in de begroting 2018. Samengevat leiden de verschillende oorzaken per post tot de volgende aansluiting (x. € 1.000):

Bijdrage 2019 begroting 2018	€ 58.446
Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat	€ 700
Vergunninghouders	€ 150
Indexatie materiële kosten	€ 73
ABP-premiestijging	€ 225
Rijksvaccinatieprogramma	€ 100
btw Expertteams	€ 85
Bijdrage 2019	€ 59.779

Het hoofdstuk 'Algemene dekkingsmiddelen' gaat in op de bijdrage per programma, waarbij eveneens de aansluiting met de begroting 2018 is gemaakt. In de bijlage staat een overzicht van de bijdragen per gemeente.

2. Programmaplan Gezondheid

2.1. Algemeen

In overeenstemming met het besluit van het Algemeen Bestuur over de 'Kaderbrief 2019-2022' is in het programma Gezondheid rekening gehouden met:

- financiering Rijksvaccinatieprogramma door de gemeenten op basis van inwonertal. Overeenkomstig het besluit van de Bestuurscommissie Gezondheid (juni 2016) zal de gemeentelijke bijdrage 2019 gebaseerd zijn op de definitieve toevoeging aan het gemeentefonds voor de Friese gemeenten zoals opgenomen in de december-circulaire gemeentefonds 2018. Op basis van de decembercirculaire gemeentefonds 2017 betreft dit een bedrag van ten minste € 1.200.000.
- continuering extra inzet jeugdgezondheidszorg nieuwe vergunninghouders: extra kosten € 150.000.

2.2. Doel van het programma

"Gezondheid als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven". Deze definitie van gezondheid van Machteld Huber zegt precies waar het programma van GGD Fryslân om draait: het aanpassingsvermogen en de eigen regie van Friese inwoners vergroten.

'Meer gezondheid, minder schade'

Het programma werkt hieraan door middel van twee soorten activiteiten:

Beschermen van de gezondheid van de Friese burger - GGD Fryslân is voor gezondheid de dijkbewaker.

- monitoren van de gezondheidssituatie van de Friese bevolking.
- alert op (uitbraak van) gezondheidsbedreigingen, en voorkomen van (verdere) verspreiding van ziektes en van escalatie van (medische en psychosociale) problematiek.
- preventief: de basis gezond houden.
- de crisisorganisatie die alert en slagvaardig optreedt als de dijken toch mochten doorbreken.

Bevorderen van de gezondheid van de Friese burger - GGD Fryslân bevordert de gezondheid van de Friese burgers als dijkversterker.

- richt zich op mogelijkheden van mensen, ook als er sprake is van kwetsbaarheid.

2.3. Pijlers en speerpunten van GGD Fryslân

In de begroting zijn de vier pijlers van GGD Fryslân terug te vinden.

In het nog vast te stellen 'Meerjarenbeleidsplan 2019-2022' zullen de (nieuwe) speerpunten binnen de vier pijlers worden benoemd. Het nieuwe plan kan betekenen dat de toedeling van de budgetten nog wordt gewijzigd. Vaststelling van het nieuwe meerjarenbeleidsplan is, na raadpleging van de gemeenten, voorzien voor eind 2018.

2.4. Resultaten 2019

In het verlengde van het besluit van het Algemeen Bestuur over een nieuw format voor de programmabegroting (begroting 2.0) zijn door de Bestuurscommissie Gezondheid in 2017 indicatoren vastgesteld. Bij de cijfermatige invulling in 2017 is gebleken dat voor het vergroten van de betrouwbaarheid van de cijfers een verbeterslag van de registratie noodzakelijk is. Nu naast de eigen indicatoren ook landelijk een openbare benchmark GGD Nederland en een indicatorenset door het RIVM wordt ontwikkeld, wordt de druk op betrouwbare gegevens alleen maar groter. Naar deze verbeterslag van de registratie gaat ook in 2018 de nodige aandacht uit.

Het ambitieniveau voor de vastgestelde indicatoren in 2019 is een uitkomst beter of gelijk aan de gemiddelde landelijke uitkomst voor zover bekend. Naar verwachting zijn de landelijke uitkomsten in april 2018 bekend zodat zowel de landelijke uitkomsten als de beoogde uitkomsten 2019 kunnen worden opgenomen in de door het Algemeen Bestuur vast te stellen begroting 2019.

Indicator	Realisatie 2017	Landelijk 2017	Ambitie 2019
Pijler 1 - Monitoren, signaleren, advies			
% verwezen kinderen naar extern	4,7%		
% gebruik meldcode kindermishandeling	0,09%		
aantal kinderen geregistreerd in en aantal matches in Verwijsindex	378 557		
% kinderen met overgewicht in groep 7	10,5%		
% jongeren dat afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken in klas 1 en 2 voortgezet onderwijs	10,7%		
Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming			
% extra contactmomenten t.o.v. reguliere contactmomenten	12,75%		
Vaccinatiegraad BMR 9 jaar	93,9%		
Vaccinatiegraad DTP 9 jaar	95,1%		
% indicaties Stevig Ouderschap	6%		
aantal geïnfecteerde meldingsplichtig categorie A, B1, B2, C	284		
Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises			
gemiddeld aantal incidenten per gemeente met dreigende maatschappelijke onrust die door de GGD in opgeschaalde vorm zijn ondersteund	0,05		
Pijler 4 - Toezicht houden			
% uitgevoerde inspecties kinderopvang	92%		
% uitgevoerde inspecties gastouderopvang (norm: 5%)	5%		

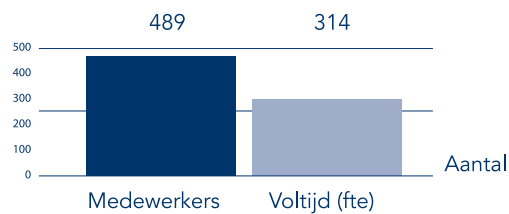

2.5. Investerings in 2019

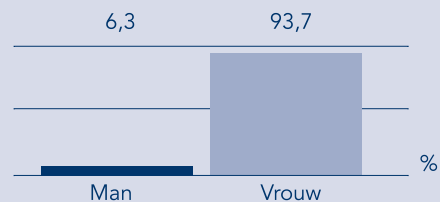
Pijler	Lasten	Baten	Eindtotaal
1 - Monitoren, signaleren, advies	12.777.190	140.947	12.636.243
2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	8.455.453	2.682.025	5.773.428
3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises	1.022.946	572.456	450.490
4 - Toezicht houden	1.178.035	1.178.035	-
Reservemutaties	100.000	160.000	-60.000
Programma Gezondheid 2018	23.533.644	4.733.463	18.800.161

2.6. Feiten en cijfers programma gezondheid

Cijfers medewerkers 2017

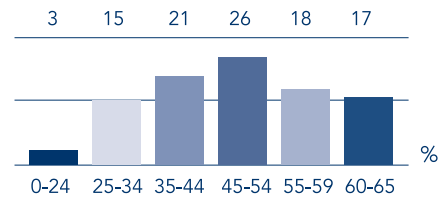

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	31
Vrouw	458

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	15
25-34	75
35-44	103
45-54	126
55-59	89
60-65	78

Gemiddelde leeftijd: 47 jaar

4. Verzuimcijfers	2015	2016	2017
Verzuim	5,8	4,9	6,44
Meldfrequentie	0,8	0,9	0,87

5. NPS	
2015	-8,6
2016	-1,0
2017	5,4

6. Medewerkerstevredenheid	
2015	7,3
2016	7,1
2017	7,3

Cijfers per pijler

Pijler 1, Monitoring, signalering en advies

Jeugdgezondheidszorg

	Consulten cb's 0-18	163.000
	Telefoontjes naar GGD/JGZ	44.000
	Kinderen in beeld bij JGZ	141.000

Aantal consultatiebureaus	47
----------------------------------	----

Pijler 2, Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

TBC-bestrijding

	Bron- en contactonderzoek	87
	X-thorax	1.117
	Mantoux	477

Reizigersvaccinatie

	Vaccinaties	15.857
	Informatieverstrekkingen	1.819
	Consulten	11.706

Pijler 3, Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Forensische geneeskunde

	Lijkschouwingen	633
	Letselverklaringen	400
	Totaal aantal verrichtingen	3.391

Pijler 4, Toezicht houden

THZ Technische Hygiëne zorg

	Inspecties kinderdagverblijven	746
	Scheeps/tattooshops/sexhuizen	92
	Inspectie gastouders	885

Interview

Aandacht voor gezondheid Friese statushouders

**'Kennis delen is één,
voor echte
verandering
is meer nodig'**

Meedoen in de samenleving: dat is voor iedereen belangrijk. Ben je gezond, dan kun je makkelijker meedoen. Sinds 2015 hebben ruim 3700 vluchtelingen zich gevestigd in Fryslân. Deze "statushouders" vormen een kwetsbare groep, met kennisachterstand wat betreft gezondheid. GGD Fryslân zet zich samen met partners in om hen op weg te helpen. Want een goede start betekent gezondheidswinst!

Heleen Holwerda (links), Willemijn Bruining

GGD Fryslân is verantwoordelijk voor publieke gezondheidszorg. In de Friese asielzoekerscentra (azc) biedt ze tbc-screening, jeugdgezondheidszorg (jgz) en gezondheidsvoorlichting. Maar mensen blijven steeds korter in het azc, dit geldt ook voor na-reizigers met vaak kleine kinderen. 'Om statushouders tóch te bereiken, is snelle inzet buiten het azc nodig', benadrukt Willemijn Bruining, projectleider bij de GGD. 'Daarom organiseren we onder meer extra huisbezoeken en groepsvoorlichtingen.'

Barrières

Dat is en blijft hard nodig, volgens Willemijn. 'Veel statushouders komen nu uit Eritrea en Syrië. Hun kennis over gezondheidszorg in Nederland is beperkt. Ook zijn er taal- en cultuurbarrières en ontbreken soms gezondheidsvaardigheden. Begrijpelijke voorlichting over hoe het hier werkt en wat je zelf kunt doen om gezond te blijven is cruciaal. Jgz-verpleegkundigen komen als eerste bij gezinnen thuis. Met extra beschikbare tijd kunnen zij goed signaleren, voorlichting geven en mensen eventueel doorverwijzen. Zo nodig zijn meer huisbezoeken mogelijk, ook zijn tolken beschikbaar.'

Verdieping graag!

Naast huisbezoeken zijn er in veel gemeenten inmiddels groepsvoorlichtingen voor statushouders, voorbereid en ontwikkeld door de GGD. De belangrijkste thema's zijn gezondheidszorg in Nederland, seksualiteit, ziekte & leefstijl én opvoeding. Heleen Holwerda, collega-projectleider en gezondheidsvoorlichter: 'Deelnemers zijn opvallend leergierig en positief. Wel is er behoefte aan meer verdieping en vervolgbijeenkomsten. Want kennis delen is één, voor echte verandering is wat meer nodig. Daar willen we graag werk van maken. Ook zien we een toenemende vraag naar opvoedondersteuning.'

In het azc in St. Annaparochie loopt momenteel een pilot over "positief opvoeden" voor bewoners. Onderwerpen zijn bijvoorbeeld democratisch opvoeden, betrokkenheid van man en vrouw én de rol van school. Willemijn: 'Deze pilot gaan we mogelijk doorvertalen naar aanbod voor statushouders die gehuisvest zijn in Fryslân. Ouders kunnen hun kinderen dan beter ondersteunen bij het verwerken van trauma's en emotionele problemen. Deelnemers zijn opvallend leergierig en positief.'

'Door samen de gezondheid van de statushouders te versterken, kunnen ze beter meedoen en voorkómen we grotere problemen in de toekomst.'

Regierol gemeente

Om de voorlichtingen goed te organiseren en te verdiepen, is intensieve samenwerking met gemeenten en bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk noodzakelijk. Heleen: 'Gemeenten spelen een belangrijke rol. De gemeente heeft goed zicht op haar inwoners, weet wat er leeft en speelt. Die signalen kunnen wij weer gebruiken om vraaggericht én preventief te werken. We zien dat de groepsvoorlichtingen het beste tot hun recht komen in gemeenten die zelf de regie pakken. We hopen dan ook dat dit in nog veel meer gemeenten gaat gebeuren.'

Ervaringsdeskundige

En er zijn meer ambities wat betreft de gezondheid van statushouders. Willemijn: 'Mensen die hier al langer wonen, willen we graag opleiden tot ervaringsdeskundige. Zij kunnen mede voorlichting geven en sleutelfiguur worden om weer andere statushouders te bereiken.' Ook mensen die statushouders begeleiden, vormen een belangrijke doelgroep van de GGD. Zoals taalcoaches, maatjes bij Vluchtelingenwerk of docenten van internationale schakelklassen. Heleen: 'Wij kunnen ze leren om signalen rond gezondheid en gezondheidsproblemen snel te herkennen en zo nodig op te pakken.'

Regulier & flexibel aanbod

Een betere gezondheid voor statushouders en kleinere gezondheidsverschillen in Fryslân. Daar dragen al deze initiatieven aan bij. Willemijn: 'Ons streven is een regulier en flexibel aanbod voor deze groep, ondergebracht bij de GGD en deels bij wijkteams, welzijnsorganisaties of Vluchtelingenwerk. Door samen de gezondheid van deze extra kwetsbare mensen te versterken, kunnen ze beter meedoen en voorkómen we grotere problemen in de toekomst. Dat motiveert ons elke dag.'

3. Programmaplan Crisisbeheersing

3.1. Doel van het programma

In 2018 wordt een nieuw Beleidsplan Veiligheid (Brandweer & Crisisbeheersing) voor de periode 2019-2022 opgesteld. In dit nieuwe Beleidsplan staan voor Crisisbeheersing 2 nieuwe pijlers:

De netwerksamenleving centraal

Wij leven in een netwerksamenleving: een samenleving waarin samenwerking en communicatie steeds verder geïntensiveerd worden dankzij technologische hulpmiddelen. De netwerksamenleving kent een sterke zelforganisatie en een ieder voegt zijn of haar waarde toe. Het is de taak van de afdeling Crisisbeheersing om te zorgen voor een zo goed mogelijke samenwerking tussen gemeenten, partners, bedrijfsleven, kennisinstellingen én burgers. Samen Veilig is ons motto en gezamenlijk bereiden we onze crisisorganisatie voor op – sluimerende – crises en streven we ernaar om de – beleefde – kwaliteit van onze dienstverlening continu te verbeteren.

Slimme inzet van data en technologie

Binnen alle ontwikkelingen komt naar voren dat technologie en data een steeds belangrijkere rol spelen in onze toekomstige wereld. De afdeling Crisisbeheersing gaat gebruik maken van deze nieuwe technologische mogelijkheden om crisisbeheersing nog beter te ondersteunen en misschien zelfs crises te voorkomen of te voorspellen. De afdeling wil zich ook prepareren op de keerzijde van deze nieuwe technologie: cyberdreigingen. Wat wordt de rol van VRF en haar partners m.b.t. cybersecurity en -safety?

Crisisbeheersing gaat in 2018 al werken aan deze twee basispijlers door op beide pijlers een programmaleider te zetten.

‘Wij ondersteunen de netwerksamenleving met het werken aan haar veiligheid.’

3.2. Thema's Crisisbeheersing

De afdeling Crisisbeheersing focust zich op de volgende thema's:

1. Nieuwe risico's / nieuwe typen crises
2. Cyber
3. Uitval vitale voorzieningen
4. Voorbereiding op – dreigende – overstroming en ernstige wateroverlast
5. Terrorismegevolgbestrijding
6. Implementatie "AVE-systematiek" (Aanpak Voorkoming Escalatie) bij gemeenten
7. Hoe verhoudt de crisisorganisatie zich t.o.v. verminderd zelfredzame burgers tijdens en na een crisis.
8. Zorgcontinuïteit (ketenpartners- en zorgpartners)
9. Veilig verloop van evenementen
10. Risico- en Crisiscommunicatie

Wij gaan samen met al onze partners werken aan deze thema's met inachtneming van de volgende uitgangspunten:

a. Dynamisch risico- en omgevingsbeeld

Ons streven is erop gericht om nog pro-actiever te reageren op nieuwe ontwikkelingen en risico's.

b. Meer publiek-private samenwerking

Wij werken inmiddels samen met een beperkt aantal private partners (vitale infrastructuur, watersportondernemers) maar deze publiek-private samenwerking is "nog lang niet klaar". Ons streven is om enerzijds samen te gaan werken met nieuwe private partners; anderzijds willen we samen met deze nieuwe partners de gezamenlijke respons in de warme fase versterken.

c. Meer samenwerking met burgers

Ons streven is erop gericht dat de samenleving, in de vorm van "slimme vormen van burgerhulpverlening" een bijdrage gaat leveren aan de rampenbestrijding en crisisbeheersing; deze burgerhulpverlening is geen doel op zich maar een "nieuw middel" om Fryslân veiliger en gezonder te maken.

d. Samenwerkend, klantgericht en nieuwsgierig

Wij werken aan Crisisbeheersing met inachtneming van de nieuwe besturingsfilosofie van VRF: samenwerken, klantgericht en nieuwsgierig (innovatief) zijn onze kernwaarden.

3.3. Resultaten in 2019

Doel	Indicator	Streefwaarde 2019*
1. proactief reageren op nieuwe ontwikkelingen, risico's en innovaties in de maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> - met de crisisorganisatie én met (nieuwe) partners worden afspraken gemaakt over nieuwe risico's en nieuwe typen crises - crisisbeheersing wordt ondersteund door nieuwe technologische mogelijkheden 	Aan de hand van de 10 thema's wordt gerapporteerd over deze indicator
2. kwaliteitsbeleving	<ul style="list-style-type: none"> - crisisfunctionarissen zijn tevreden over de wijze waarop de crisisorganisatie is voorbereid - gemeenten en partners ervaren de meerwaarde van de Afdeling Crisisbeheersing - burgers zijn tevreden over de hulpverlening tijdens en na operationele inzetten 	De "beleefde kwaliteit" wordt in kaart gebracht

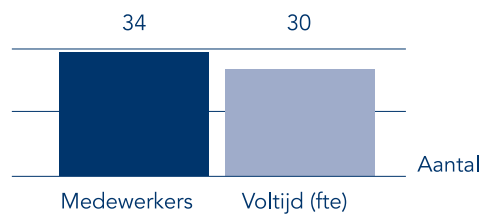
*In tegenstelling tot voorgaande jaren gaan wij de indicatoren niet meer meten op output (percentages en getallen als streefwaarden) maar op outcome (beleefde kwaliteit, innovaties).

3.4. Investeringsen in 2019

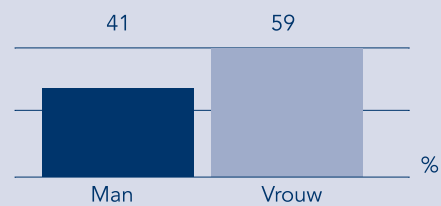
Producten Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Eindtotaal
Crisisbeheersing	€ 4.170.171	€ 2.915.071	€ 1.255.100
Programma Crisisbeheersing	€ 4.170.171	€ 2.915.071	€ 1.255.100

3.5. Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing

Cijfers medewerkers 2017

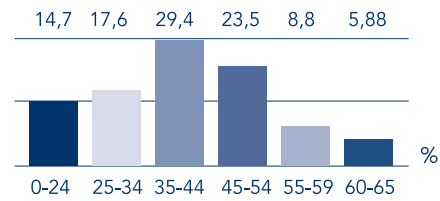
2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	14
Vrouw	20

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	5
25-34	6
35-44	10
45-54	8
55-59	3
60-65	2

Gemiddelde leeftijd: 40 jaar

4. Verzuimcijfers	2015	2016	2017
Verzuim	3,6	4,5	3,29
Meldfrequentie	1,0	0,8	1,00

5. NPS	
2015	-0,1
2016	0,0
2017	16,6

6. Medewerkerstevredenheid	
2015	7,6
2016	7,3
2017	7,7

Activiteiten 2017

Risico's in beeld

- concept van het nieuwe Regionaal Risicoprofiel 2019-2022 opgesteld
- nieuwe risicoscenario's benoemd (uitval ICT/Data met als oorzaak cyber; personen met verward gedrag; terrorisme/ernstige geweldpleging)
- Veiligheidsinformatiecentrum Noord-Nederland (project van de Veiligheidsregio's Noord-Nederland en de Meldkamer om voorbereid te zijn op realistische c.q. beïnvloedbare risico's)

Een voorbereide crisisorganisatie

- met gemeenten, partners en de crisisorganisatie zijn afspraken gemaakt over uiteenlopende thema's zoals: overstromingsrisico's, sluitende zorg- en veiligheidsketen bij sociale incidenten, terrorismegevolgbestrijding, grootschalige geneeskundige bijstand Waddeneilanden, zorgcontinuïteit, nucleaire veiligheid en stralingsbescherming (verstrekking jodiumtabletten in drie Friese gemeenten)
- circa 100 vakbekwaamheidsactiviteiten voor de functionarissen van de "Friese Crisisorganisatie"
- een positief resultaat op de systeemtest 2017 (scenario: natuurbrand in Drents-Friese Wold)

Netwerkmanagement

- partners waarderen netwerkbijeenkomsten ("van uitval vitale infrastructuur" tot "bijeenkomst rayonhoofden Elfstedentocht") met een 7,7
- intensievere samenwerking met Noordelijke Hogeschool (o.a. over nieuwe risico's zoals cyber)

Veilige publieksevenementen

- 10 adviezen over C-evenementen ("The Passion", Landelijke intocht Sinterklaas in Dokkum etc.) en ruim 100 adviezen over B-evenementen
- Preparatie op Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018
- Thema "Veiligheid op het ijs" besproken met de Bestuurscommissie Veiligheid

Leren en Evalueren

- 10 operationele inzetten
- 5 belevingsonderzoeken onder burgers en partners na een inzet

Interview

Crisisbeheersing ziet mooie kansen

'Kan het slimmer, anders en nóg meer samen?'

De wereld verandert snel. Vergaande digitalisering zorgt ervoor dat we steeds meer kunnen én willen weten. Dat beïnvloedt ook hoe je omgaat met (dreigende) crises. Afdeling Crisisbeheersing van VRF speelt hier op in. Pijlers van het nieuwe Veiligheidsplan 2019-2022 zijn slimme inzet van data & technologie, aanpassen & innoveren én inspelen op de netwerksamenleving. Het betekent voor alle betrokkenen grenzen opzoeken, samen experimenteren en zo wendbaar mogelijk worden om crises in Fryslân te beheersen!

Jeroen Westerik (links) en Johan Haasjes

Crisis beheersen, beperken én voorkomen. In Fryslân werken veel organisaties samen om dat te bereiken. Afdeling Crisisbeheersing van VRF is daarbij "spin-in-het-web". Ze coördineert onder meer de multidisciplinaire samenwerking en organiseert het netwerk van crisisfunctionarissen. De crisisorganisatie in Fryslân staat, bleek uit de meest recente systeemtest. Maar dit betekent niet dat het "af" is, benadrukt Johan Haasjes, de nieuwe programmaleider Informatie & Innovatie Crisisbeheersing VRF. 'We moeten samen scherp en wendbaar zijn'.

Koppelen netwerkpartners

‘We zien dat er nieuwe typen crises ontstaan’, vult Jeroen Westerik aan. Hij is afdelingshoofd Informatiemanagement bij VRF. ‘Denk bijvoorbeeld aan cybercriminaliteit. Ook wordt alles internationaler, crises houden zich steeds minder aan grenzen. En misschien wel de grootste ontwikkeling is de snelle digitalisering. De beschikbaarheid van nieuwe databronnen, real time data en virtual reality bieden enorme kansen, juist ook voor crisisbeheersing. Landelijk is er ook aandacht voor, bijvoorbeeld in de Digitale Agenda 2020.’

Meer grip

Het is de kunst om slim gebruik te maken van wat er is én in te spelen op wat er aankomt. Johan: ‘Een voorbeeld is het huidige risicoprofiel dat we van de regio maken. Waardevol en multidisciplinair, er zijn veel partners bij betrokken. Toch is het nog vrij statisch. Als we een koppeling kunnen maken met digitale data uit het 3DI overstromingsmodel van het waterschap of met data van andere partners, krijgt het profiel meer actuele waarde.’ Een ander voorbeeld betreft risico-inschatting bij grote evenementen. Jeroen: ‘We doen een pilot met simulatiesoftware om verwachte drukte bij evenementen in kaart brengen. Stel je voor dat we dit soort modellen kunnen combineren met bijvoorbeeld telcamera’s en real time data. Dan krijgen we steeds meer grip op risico’s.’

‘We zoeken ruimte om verantwoord te klunzen’

Johan noemt nog een ander voorbeeld rond grote evenementen. ‘Bij de vergunningverlening komt veel informatie beschikbaar. We streven naar een soepele koppeling met het informatieproces binnen crisisbeheersing, zodat de relevante informatie ook direct beschikbaar is voor incidentbestrijding.’ En er zijn meer kansen. Zoals geo-informatie gecombineerd met virtual reality; denk aan de brandweerman die eenmaal ter plaatse meteen alle informatie over het object bij zich draagt. Of het structureel inzetten van virtual reality om crisisfunctionarissen levensecht te trainen. Nu nog toekomstmuziek, maar erover nadenken en experimenteren is belangrijk.

Durven experimenteren

Afdeling Crisisbeheersing streeft ernaar om de crisisbeheersing samen met netwerkpartners in kleine stapjes aan te passen aan de nieuwe realiteit. ‘Daarbij gaat het uiteindelijk meer om mensen dan techniek’, benadrukt Johan. ‘We hebben elkaar nodig om stappen te zetten, ideeën en informatie te delen. Het netwerk en de verbinding zijn belangrijker dan ooit. Ook vraagt het om nieuwsgierigheid en lef van betrokkenen. De vraag die we onszelf steeds moeten stellen is: kan het slimmer, anders en nóg meer samen? Zijn er nieuwe partners die ons kunnen helpen? Het gaat om durven experimenteren en soms fouten durven maken. Noem het verantwoord klunzen.’ Jeroen: ‘Tijdens crises stá je er met elkaar en is er weinig ruimte voor experiment. Ook moet je volop aandacht geven aan aspecten als privacy en informatiebeveiliging. Maar daaromheen kun je ruimte verkennen om crisisbeheersing nóg beter en flexibeler te maken. Passend bij de snel veranderende samenleving.’

4. Programmaplan Brandweer

4.1. Doel van het programma

Alle taken binnen het programma Brandweer staan in het teken van *‘voorkomen, beperken en bestrijden van incidenten’*. Hierbij richten wij ons op het optimaliseren van de repressieve slagkracht en paraatheid in Fryslân optimaliseren en het bevorderen van het brandveiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid in de Friese samenleving.

Brandweer Fryslân werkt, zoals beschreven in het Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat, in een netwerk van posten en hiermee zijn we samen paraat. De implementatie van het Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat is gestart in 2018 en wordt afgerond in 2019. Samen paraat kan alleen met voldoende en vakbekwame brandweerlieden op alle posten. Daarom staat 2019 in het teken van strategische personeelsplanning, omdat het personeelsbestand van Brandweer Fryslân vergrijsd en het aantrekken van nieuwe vrijwilligers toenemende aandacht vraagt. Hiervoor is in 2018 ingezet op inzicht in ons werkgeversimago, de culturele diversiteit en de duurzame inzetbaarheid van onze brandweerlieden.

Tevens loopt de ontwikkeling om de operationele informatievoorziening tijdens de incidentbestrijding verder te optimaliseren. Door deze in inhoud en vorm zo goed mogelijk aan te bieden, leidt het tot een adequaat handelingsperspectief voor de repressieve brandweermensen. Digitalisering van gegevens speelt daarbij een belangrijke rol.

Naast een repressieve inzet, levert Brandweer Fryslân vanuit verschillende invalshoeken kennis en expertise ten behoeve van een (brand)veilige leefomgeving. Denk aan de uitvoering van de wettelijke (advies)taken op het gebied van externe veiligheid en brandveiligheid. Ook wordt in nauwe samenwerking met verschillende ketenpartners ingezet op het vergroten van de brandveiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid binnen het Uitvoeringsprogramma ‘Brandveilig Leven’. 2019 start met een nieuw meerjarig uitvoeringsprogramma. Naast de doelgroepgerichte aanpak wil Brandweer Fryslân meer inzicht in samenwerking met de verschillende ketenpartners en het bereiken van de Friese burger. Met deze inzichten wil Brandweer Fryslân waar nodig haar kwaliteit verbeteren. Voor de multigeoriënteerde adviezen en producten is er samenwerking met afdeling Crisisbeheersing.

4.2. De speerpunten en resultaten 2019

De onderstaande speerpunten dragen, samen met ons reguliere werkpakket, bij aan het streven om te komen tot

'Minder incidenten, minder slachtoffers en minder schade.'

De concretisering van de doelen van Brandweer Fryslân vertaalt zich in een aantal speerpunten en resultaten:

Vakbekwaamheid	2018	2019	2020
Uitruk op maat (flexibele voertuigbezetting)			
<ul style="list-style-type: none"> • Er is een visie op uitruk op maat, waarin een werkwijze en handelingsperspectief voor de eenheden wordt voorgesteld. 	Ontwikkeling	Gereed	Evaluëren en afhechten
<ul style="list-style-type: none"> • Het toerusten van de posten en repressief leidinggevendens waarbij Uitrusten op maat gewenst is op basis van het gewenste handelingsperspectief. 	Vorbereiding	Uitvoering	Uitvoering
Kwalitatief oefenen (aantonbare vakbekwaamheid)			
<ul style="list-style-type: none"> • Er is een registratiesysteem waarin individuele vakbekwaamheid effectief en efficiënt ingevoerd en inzichtelijk gemaakt kan worden (onderdeel project VIPS, Vakbekwaamheid Incidenten en Personeels-systemen). 	Vorbereiding en aanschaf	Implementatie	Uitvoering
<ul style="list-style-type: none"> • Het ontwikkelen van aanvullende meetinstrumenten voor blijvende vakbekwaamheid voor repressief personeel. 	Pilot 0-meting Ovd, Officier van Dienst	Doorontwikkeling	Uitvoering

Planvorming	2018	2019	2020
Digitale operationele informatie voorziening (DOIV)			
<ul style="list-style-type: none"> Alle daarvoor aangewezen brandweervoertuigen beschikken over een voorziening om realtime incidentinformatie te ontvangen. 	Gereed		
<ul style="list-style-type: none"> Brandweer Fryslân maakt - als onderdeel van VR Fryslân - gebruik van een geo-informatievoorziening. 	Vorbereiding	Aanschaf en inrichting.	Uitvoering
<ul style="list-style-type: none"> De resultaten van de pilots gericht op automatisch statussen en ingeschoten navigatie zijn bekend en op basis daarvan is een aanpak ontwikkeld. 	Vorbereiding en uitvoering	Uitvoering + ontwikkeling PvA.	Uitvoeren aanpak
<ul style="list-style-type: none"> Er is een visie op DOIV 2.0. 	Ontwikkeling	Gereed	Uitvoering
Bluswatervoorziening			
<ul style="list-style-type: none"> Er is een bestuurlijk kader voor bluswatervoorziening gericht op budget en verantwoordelijkheidsverdeling. 	Vorbereiding	Besluitvorming	
<ul style="list-style-type: none"> Er is een beleidskader voor bluswatervoorziening op basis waarvan Brandweer Fryslân uitvoering geeft aan de optimalisering van bluswatervoorziening gericht op veiligheid en effectiviteit en waarbij de bestaande budgettaire kaders leidend zijn. 	Vorbereiding	Doorontwikkeling	Uitvoering
Slim alarmeren			
<ul style="list-style-type: none"> Optimaliseren van de alarmering en verkorten van de opkomsttijd door onderzoek naar mogelijkheden om de beschikbaarheid van repressieve medewerkers verder te verbeteren en meer inzichtelijk te maken. De realisatie is: Onderzoek in 2018/2019, realisatie 2019/2020. 	Vorbereiding	Implementatie	Uitvoering

Materieelbeheer	2018	2019	2020
Implementatie Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat			
• Het implementatietraject verplaatsing materieel is afgerond	Implementatie	Gereed	
• Er is onderzoek gedaan naar de realiseerbaarheid van een kazerne in Oudega en de verplaatsing van de kazerne in Drachten	Gereed	Afweging door bestuur	
Onderhoud en contractmanagement			
• De onderhoudsafspraken binnen de vier afdelingen zijn afgestemd, geüniformeerd en contractmanagement wordt toegepast.	Ontwikkeling	Gereed en implementatie	
Risicobeheersing			
• Uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma Brandveilig Leven.	Het uitvoeringsprogramma 2019 en verder is ontwikkeld	Uitvoering	Uitvoering
• Er is inzicht in de KTO, klanttevredenheid.	De outcome van het KTO 2017 is uitgewerkt. Een nieuw KTO voor evenementen is uitgevoerd	De klant ontvangt periodieke rapportages	De klant ontvangt periodieke rapportages
• Er is inzicht in de klantvraag.	Er is inzicht in de te verwachten werkdruk	Er is een periodieke check/herverdeling van werk en taken	Er is een periodieke check/herverdeling van werk en taken
• Er is beleid ontwikkeld voor OMS, Openbaar meldsysteem / STOOM, Structureel Terugdringen van Onechte en Ongewenste Meldingen.	Het sporenbeleid OMS is ontwikkeld	Uitvoering van het sporenbeleid OMS	Uitvoering van het sporenbeleid OMS
Paraatheid en opkomsttijden			
• Het actieplan strategische personeelsplanning draagt bij aan de toekomstbestendige paraatheid van de brandweer.	Ontwikkeling	Uitvoering	Implementatie
• De opkomsttijden zoals vastgelegd in Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat worden behaald en periodiek wordt hier op gerapporteerd richting het bestuur.	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering

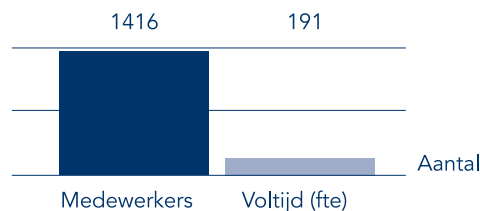
4.3. Investerings in 2019

De totale kosten voor dit programma bedragen ruim € 27,5 miljoen. De onderbouwing van deze kosten is als volgt:

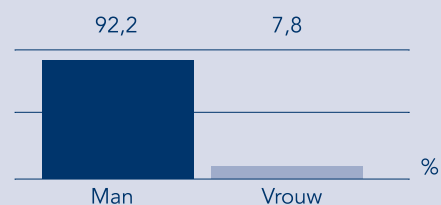
Producten Brandweer	Lasten	Baten	Eindtotaal
Brandweer	€ 33.906.974	€ 6.305.504	€ 27.601.470
Totaal Programma Brandweer	€ 33.906.974	€ 6.305.504	€ 27.601.470

4.4. Feiten en cijfers programma Brandweer

Cijfers medewerkers 2017

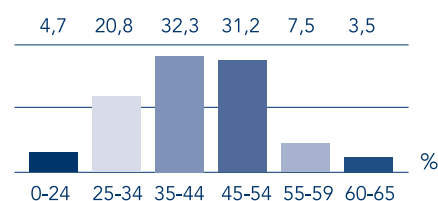

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	1306
Vrouw	110

3. Leeftijdsoopbouw	Aantal
0-24	66
25-34	294
35-44	457
45-54	442
55-59	106
60-65	50

Gemiddelde leeftijd: 42 jaar

Vervolg cijfers medewerkers 2017

4. Verzuimcijfers	2015	2016	2017
Verzuim	4,9	6,5	3,53
Meldfrequentie	0,9	0,8	0,78

5. NPS	
2015	3,6
2016	0,9
2017	14,1

6. Medewerkerstevredenheid	
2015	7,6
2016	7,4
2017	7,6

Cijfers activiteiten 2017

Aantallen incidenten waarvoor de brandweer in 2017 is gealarmeerd	
Alarm brand	590
Alarm overige	20
Bezitsaantasting	2
Brand	1184
Dienstverlening	405
Gezondheid	129
Leefmilieu	162
Ongeval	687
Veiligheid en openbare orde	17
Verkeer	3
Totaal	3199

Materieel (voer- en vaartuigen) 2017	
(Tank)autospuiten	87
Personeels-/ materieelvoertuigen	49
Redvoertuigen	7
Hulpverleningsvoertuigen	12
Haakarmvoertuigen	14
OvD/HOvD-voertuigen	9
Voertuigen (overig)	55
Vaartuigen	16

Oppervlaktereddingsteams 2017	12
<i>(10 plus de 2 duikteams)</i>	

Duikteams 2017 (tevens in te zetten als oppervlaktereddingsteams)	2
--	---

Interview

Burgerhulpverlener bij brandweer maakt zich sterk voor levensreddende apparaten

'Met een AED aan de muur krijgen kazernes een nieuwe functie'

De eerste zes minuten na een hartstilstand zijn cruciaal. Maar zo snel kunnen ambulances lang niet overal in Fryslân komen. Burgerhulpverleners kunnen levens redden, als ze tenminste over een Automatische Externe Defibrillator beschikken. Met een AED op 46 brandweer- en GGD-locaties is er straks een dekend netwerk.

Pieter-Jan Schouwstra (links) Dineke Venekamp (midden) en Walle Jelsma

Missie geslaagd voor Pieter-Jan Schouwstra, die zich hard maakte voor de AED's. 'Jaarlijks krijgen 15.000 mensen in Nederland een hartstilstand. Dat zijn er bijna vijftig per dag. Een AED, een apparaat waarmee je het hartritme kunt herstellen, kan voor hen het verschil maken tussen leven en dood.' Naast beleidsadviseur Materieel bij de brandweer en manschap in Buitenpost is Pieter-Jan burgerhulpverlener. In die hoedanigheid is hij meerdere keren per jaar betrokken bij de reanimatie van iemand met een hartstilstand.

Hij legt uit hoe dat werkt: 'Bij de melding van een hartstilstand alarmeert de meldkamer niet alleen een ambulance, ook burgerhulpverleners in de buurt. Een melding komt binnen via de app van Hartslag Nu. Een aantal burgerhulpverleners krijgt via de app de opdracht om naar het slachtoffer te gaan. Een andere groep moet zo snel mogelijk de dichtstbijzijnde AED ophalen.'

Alle AED's in kaart

Het is dus letterlijk van levensbelang dat die AED in de buurt is en dat is in Fryslân lang niet overall het geval. Vooral niet in plattelandsgebieden en kleine dorpen, zonder gemeentehuis, bibliotheek of sporthal. Stichting Fryslân Hartveilig bracht alle AED's in de provincie in kaart, om de "black spots" te ontdekken: locaties waar zich niet binnen anderhalve kilometer een AED bevindt. 'Op basis van deze scan hebben we 46 brandweer- en GGD-locaties aangewezen, waarmee we het AED-netwerk in Fryslân dekkend kunnen krijgen', vertelt Pieter-Jan. Hij wist het brandweer MT ervan te overtuigen te investeren in de AED's. 'Brandweerkazernes zijn ideale locaties: herkenbaar en goed bereikbaar. Ze worden nu gebruikt bij een uitruk of voor een oefenavond. Met een AED aan de muur krijgen ze een belangrijke extra functie.'

Het doel met AED's is om op alle 150 VRF-locaties in Fryslân een dekkend netwerk te hebben.

Zelfredzaamheid

Ook past de investering volgens hem bij VRF, een organisatie die zich sterk maakt voor een veilig en gezond Fryslân. 'Dat doen we door zelf hulp te verlenen én door het burgers mogelijk te maken dat te doen. We zetten burgers steeds meer in hun kracht en vergroten hun zelfredzaamheid.' Naast kazernes krijgen ook enkele consultatiebureaus een AED. En AED's die nu nog in kazernes hangen, worden naar buiten verplaatst. Burgerhulpverleners kunnen er dan altijd bij.

Fijnmaziger netwerk

De aanbesteding voor de apparaten wordt in mei afgerond. Pieter-Jan hoopt dat de eerste AED's in de zomer op hun plek hangen. 'Met deze 46 lossen we de hoogste nood op, maar het liefst zie ik het AED-netwerk nog fijnmaziger worden. Een AED op alle 150 VRF-locaties is mijn volgende doel.' In sommige brandweerregio's worden brandweerploegen opgepiept voor een reanimatie. 'Zo ver zijn we in Fryslân nog niet', vertelt Pieter-Jan, 'maar vrijwilligers worden wel gestimuleerd om burgerhulpverlener te worden. Gelukkig doen steeds meer collega's dat. Ik heb al regelmatig iemand met goede overlevingskans de ambulance in zien gaan. Je kunt dus als burgerhulpverlener hetzelfde doen dan als brandweerman: levens redden. En dat is fantastisch!'

5. Programmaplan Organisatie

Kaderbrief

De kaderbrief bevatte voor het programma Organisatie geen wijzigingen in het beleid. Wel is er een aantal ontwikkelingen dat mogelijk in de nabije toekomst tot veranderingen kan leiden. Zo vindt in 2018 opnieuw onderzoek plaats waarin de omvang van de ondersteunende diensten wordt vergeleken met vergelijkbare organisaties. Vier jaar terug vond een vergelijkbaar onderzoek plaats, dat aantoonde dat een extra investering van € 620.000 in de ondersteunende diensten noodzakelijk was. Het nieuwe onderzoek maakt inzichtelijk hoe de overhead zich verhoudt tot andere organisaties, en geeft een trend aan, met daarbij oog voor eventuele risico's.

Verder vindt in 2018 onderzoek plaats naar de ambities op het gebied van duurzaamheid en aantrekkelijk werkgeverschap. Daarnaast is een risico geconstateerd bij de inwerkingtreding van de wet normalisering rechtspositie ambtenaren. Door deze wet worden ook brandweervrijwilligers gezien als werknemer waardoor de loonkosten stijgen met ca. € 2,1 miljoen. Een al dan niet tijdelijke oplossing wordt landelijk nu uitgewerkt maar lijkt de structurele kostenstijging niet te voorkomen.

5.1. Doel van het programma

In het programma Organisatie zijn die taken gebundeld die voor de gehele veiligheidsregio georganiseerd worden. Denk aan bestuurlijke taken en ondersteunende producten en diensten. De doelen voor dit programma zijn een combinatie van doelen die specifiek voor de ondersteuning gelden en doelen waar alle programma's een bijdrage aan leveren.

5.2. De speerpunten van Bedrijfsvoering

Het programma Organisatie focust zich op de volgende speerpunten.

1. Tevredenheid bestuur

We hechten grote waarde aan de tevredenheid van onze ketenpartners. In de andere programma's zijn voor die specifieke inhoudelijke thema's indicatoren opgenomen die de tevredenheid van inwoners van Fryslân meten. In dit programma meten we de tevredenheid van het bestuur.

2. Effectiviteit ondersteuning

De ondersteunende producten en diensten moeten zodanig georganiseerd zijn dat ze een maximale bijdrage leveren aan het hoofddoel: een veilig en gezond Fryslân.

3. Tevredenheid medewerkers

Een belangrijk doel voor de organisatie is om een werksfeer te hebben waardoor mensen graag bij de veiligheidsregio werken. Jaarlijks wordt onder medewerkers onderzocht of zij anderen aan zouden raden om bij de veiligheidsregio te werken. Wij meten dit met de Netto Promotor Score (NPS).

4. Arbeidsmarkt

Veiligheidsregio Fryslân wil een aantrekkelijke werkgever zijn. Door goed personeel te boeien en te binden en door te anticiperen op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, zoals de schaarste, vergrijzing en ontgroening. Daarbij hebben we oog voor: stagiaires, werkervaringsplekken en mensen die moeilijker een baan vinden.

5. Betaaltermijn

Veiligheidsregio Fryslân vindt het maatschappelijk van belang om facturen snel te betalen. Belangrijkste reden is om snelle betaling van facturen te normaliseren, en zo vooral de kleine, lokale ondernemers snel van hun geld te voorzien.

6. Duurzaamheid

Het maatschappelijke gezicht van de veiligheidsregio toont zich ook in de ambitie om structureel aan te sluiten op het vlak van circulaire economie en om binnen de organisatie gericht te werken aan het terugdringen van CO₂-uitstoot, energieverbruik en afvalstromen.

7. Veilig gebruik van informatie

Met de grote groei van het gebruik van privacygevoelige data groeit ook de kans op een datalek. Op juridisch, technisch, procesmatig, en vooral menselijk vlak zijn daarom aangescherpte maatregelen nodig.

5.3. Resultaten in 2019

1. Tevredenheid bestuur

Om een veelvoud van vragenlijsten te voorkomen, voeren we eens in de drie jaar een kwalitatief onderzoek uit. In 2016 heeft Berenschot een dergelijk onderzoek uitgevoerd, waaruit bleek dat de huidige besturingsstructuur goed functioneert. In 2019 herhalen we dit onderzoek, op een moment waarop de nieuwe bestuurders bekend zijn met de structuur en ook zij in staat zijn een gefundeerde mening hierover te vormen. Daarnaast voeren we in 2019 weer een Operatie Stofkam uit, om de gehele begroting te toetsen op realiteit.

2. Effectiviteit ondersteuning

Eind 2017 is voor het eerst de mate waarin de medewerkers van Brandweer, GGD en Crisisbeheersing tevreden zijn over de ondersteuning, gemeten. Dit resulteerde in een hoge score van 7,4. Het doel voor 2019 is om dit cijfer te verhogen naar een 7,8.

3. Tevredenheid medewerkers

We meten via de zogenaamde NPS-score. Ieder persoon die op een schaal van 0-10 met een 9 of een 10 aangeeft dat hij het aanraadt om bij de veiligheidsregio te werken, zorgt voor een pluspunt. Deze groep zijn de echte ambassadeurs. En iedereen die deze vraag met een zes of lager beoordeelt, zorgt voor een minpunt, de zogenaamde criticasters. De NPS wordt bepaald door de aantallen criticasters af te trekken van de aantallen ambassadeurs. Hoe hoger dus de NPS, hoe hoger de binding van medewerkers met de veiligheidsregio. De doelstelling van de NPS van de totale organisatie is als volgt:

Jaar	2014	2015	2016	2017	ambitie 2018	ambitie 2019
NPS	-17,2	2,6	5,2	17,0	20	25

4. Arbeidsmarkt en formatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

In 2018 maken we een plan hoe we als veiligheidsregio een nog betere werkgever worden. Doelstellingen uit dit plan worden derhalve later toegevoegd. Wel streven we al naar het zoveel mogelijk aan sluiten bij de in de Participatiewet genoemde aantallen. Voor 2019 gaat het dan om 13 fte (1 fte is 25,5 uur) aan arbeidsplaatsen.

5. Betaaltermijn

De ambitie is om in 2019 95% van de facturen binnen 21 dagen te betalen. Daarmee continueren we de ambitie van 2018.

6. Reductie CO2-uitstoot

In lijn met het Regeerakkoord draagt ook Veiligheidsregio Fryslân een steentje bij aan de klimaatdoelstellingen. In 2018 bepalen we welke ambities de organisatie hierin heeft, inclusief de te behalen resultaten voor 2019, en in welke mate dit met de bestaande middelen te realiseren is.

7. Datalekken

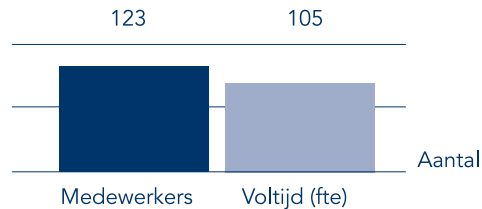
Veiligheidsregio Fryslân heeft als doel om het aantal datalekken naar 0 te krijgen.

5.4. Investerings in 2019

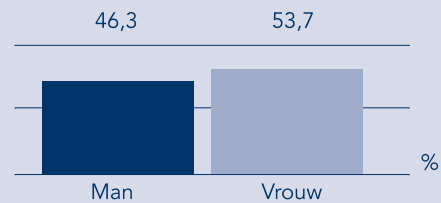
programma Organisatie	Lasten	Baten	Eindtotaal
Bedrijfsvoering en directie	12.321.725	199.847	12.121.878
Totaal Organisatie	12.321.725	199.847	12.121.878

5.5. Feiten en cijfers programma Organisatie

Cijfers medewerkers 2017

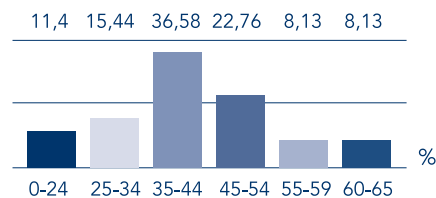

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	57
Vrouw	66

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	14
25-34	19
35-44	45
45-54	28
55-59	10
60-65	10

Gemiddelde leeftijd: 42 jaar

4. Verzuimcijfers	2015	2016	2017
Verzuim	3,3	3,3	2,4
Meldfrequentie	0,8	0,8	0,84

5. NPS	
2015	31,7
2016	21,0
2017	36,5

6. Medewerkerstevredenheid	
2015	7,7
2016	7,4
2017	7,8

Financiën en kengetallen Veiligheidsregio Fryslân

7. Bijdrage per programma	
Gezondheid	€ 18.800.161
Crisisbeheersing	€ 1.255.100
Brandweer	€ 27.601.470
Organisatie	€ 12.121.878
Totaal	€ 59.778.609

8. Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	€ 59.778.609
BDuR	€ 7.791.051
Overig	€ 6.362.834
Totaal	€ 73.932.494

9. Kostenverdeling	
Salariskosten	€ 43.297.279
Kapitaalslasten	€ 7.375.000
Huisvestingskosten	€ 6.420.908
Materiële kosten	€ 16.839.307
Totaal	€ 73.932.494

10. Verdeelsleutel programma organisatie	
Gezondheid	38,3%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,9%

11. Formatie per programma	
Organisatie	105 fte
Brandweer	191 fte
Gezondheid	314 fte
Crisisbeheersing	30 fte
Totaal	641 fte

12. Gemeentelijke bijdrage per taakveld	
Gezondheid	€ 23.441.659
Crisisbeheersing	€ 1.953.985
Brandweer	€ 34.382.965
Totaal	€ 59.778.609

13. Vergelijk overhead VRF met landelijke Benchmark (in relatie tot directe programmalasten)	
Werkelijk VRF (Berenschot eind 2014)	20,0%
Landelijke Benchmark (Berenschot)	22,3%
Werkelijk VRF 2019 conform BBV	19,8%

Interview

Balanceren tussen data benutten en bewaken

‘Mijn streven is een dashboard voor elke gemeente’

Hij wil zoveel mogelijk informatie laten zien, zij wil privacygevoelige informatie beschermen. De belangen van data-analist Ytzen Westra en functionaris gegevensbescherming Ana Iličić zijn soms tegengesteld. Toch kunnen ze prima door één deur en versterken ze elkaar. ‘Zij geeft duidelijk aan tot hoe ver ik kan gaan.’

Ana Iličić en Ytzen Westra

Per 25 mei 2018 zijn alle overheidsorganisaties verplicht om een functionaris gegevensbescherming aan te stellen. Veiligheidsregio Fryslân (VRF) nam Ana vorig jaar al aan. ‘Ik zag dat gegevensbescherming technisch en op papier al goed geregeld was én dat medewerkers de risico’s kennen. Maar uiteindelijk gaat het om het gedrag van mensen.’

Kwetsbaar

Over persoonsgegevens wordt vanuit klantvriendelijkheid en gebruikersgemak soms te makkelijk gedacht, merkt Ana. 'Moet ik nou echt wéér om toestemming vragen? Gegevens die al op de plank liggen, kan ik toch wel gebruiken als ik ze ergens anders voor nodig heb? Ik maak mensen er nóg meer van bewust dat informatie kwetsbaar is en dat je er privacybewust mee moet omgaan. Denk aan informatie die de GGD heeft over jonge kinderen of over volwassenen met een SOA. Dat wil je niet op straat hebben liggen. Ook intern moet je voorzichtig zijn. Een collega van reizigersvaccinaties moet niet kunnen zien dat iemand antibiotica gebruikt voor een geslachtsziekte.'

Ana stelt continu de vragen: wat is het doel van gegevensverwerking, welke informatie is daarbij nodig en wie moet daar toegang tot hebben? Ze bewaakt daarbij ook de personeelsgegevens. 'Informatie in het digitale personeelsdossier over bijvoorbeeld salaris of ziekte mag alleen toegankelijk zijn voor mensen die ermee te maken hebben.'

'Een collega van reizigersvaccinaties moet niet kunnen zien dat iemand antibiotica gebruikt voor een geslachtsziekte'

Vier definities

Ook Ytzen begon in 2017 aan zijn nieuwe baan. Hij zag dat data-analyse binnen VRF versnipperd was, dat veel informatie handmatig werd verwerkt en dat er regelmatig met verschillende maten werd gemeten. 'De GGD meet bijvoorbeeld het BMI van kinderen en verbindt daar een conclusie over overgewicht aan. Het bleek alleen dat er van overgewicht vier definities bestonden binnen VRF, die – afhankelijk van de context – alle vier klopten. Maar je kunt alleen betrouwbare data verzamelen als je één definitie hanteert, metingen op dezelfde manier uitvoert en data uniform vastlegt. Daar ben ik druk mee bezig.'

No shows voorspellen

Als Ytzen deze basis op orde heeft, kan hij aan de slag met wat hij "het leukste aan zijn vak" noemt: data gebruiken om voorspellingen te doen. 'Dit jaar werk ik bijvoorbeeld aan een model dat "no shows" op een consultatiebureau kan voorspellen. Zo kun je je voorstellen dat ouders van een eerste kind die in een dorp wonen trouw komen opdagen, terwijl stadse ouders bij hun derde kind eerder verstek laten gaan. Als je dit weet, zou je dubbele afspraken kunnen plannen. Of je kunt het ouders makkelijker maken om wél te komen.'

Ytzens streven is om de informatie voor elke gemeente en andere ketenpartners toegankelijk te maken op een eigen dashboard. 'Met real time indicatoren, waarop je direct kunt anticiperen.'

Weerstand

Ana houdt scherp in de gaten of Ytzen geen privacygevoelige informatie op zijn dashboards plaatst. Ytzen is blij met die "weerstand". 'Ana is mijn moreel kompas. Zij geeft duidelijk aan hoe ver ik mag gaan.' Aan de andere kant draagt het werk van Ytzen bij aan gegevensbescherming. Ana: 'Als data automatisch worden verwerkt, hoeven minder mensen naar de data te kijken. Dan gaan transparantie bieden en privacy beschermen hand in hand.' Ytzens streven is om de informatie voor elke gemeente en andere ketenpartners toegankelijk te maken op een eigen dashboard. 'Met real time indicatoren, waarop je direct kunt anticiperen.'

6. Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijk bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo over de gemeenten voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing verdeeld op basis van het inwonertal. In afwijking hiervan heeft het Algemeen Bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer te verdelen op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds.

Per programma is de bijdrage als volgt:

Gezondheid	€ 18.800.161
Crisisbeheersing	€ 1.255.100
Brandweer	€ 27.601.470
Organisatie	€ 12.121.878
Totaal	€ 59.778.609

De bijdrage in het programma Organisatie wordt conform de eerder vastgestelde verdeel-sleutels voor organisatieoverhead toegerekend aan de oorspronkelijke taakvelden. Deze toerekening aan de taakvelden is er zodat de deelnemende gemeenten de bijdrage kunnen opnemen in hun eigen begroting. De toerekening aan de taakvelden is als volgt:

Gezondheid	38,3%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,9%

Hiermee komt de bijdrage per taakveld uit op de volgende bedragen:

Gezondheid	€ 23.441.659
Crisisbeheersing	€ 1.953.985
Brandweer	€ 34.382.965
Totaal	€ 59.778.609

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief een meerjarenperspectief richting 2022.

Brede doeluitkering rampenbestrijding

De bijdrage BDuR (zoals opgenomen in de begroting) is gebaseerd op de decembercirculaire 2017. Deze geeft een overzicht van de verdeling van het landelijke budget over de veiligheidsregio's voor 2018 en verder. Deze bijdrage wordt conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing, en voor 65% aan het programma Brandweer.

Onvoorzien

De opbouw van de post onvoorzien is gewijzigd bij het vaststellen van de nieuwe nota weerstandsvermogen. De post van € 500.000 kan alleen worden aangewend voor personele fricties. Overige onvoorzien posten dienen uit de reguliere begroting te worden gedekt. De post onvoorzien is toegewezen aan het programma Organisatie.

7. Paragrafen

7.1. Financiering

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de 'Wet Financiering Decentrale Overheden' en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsregelingen. Het eigen treasury-beleid van Veiligheidsregio Fryslân is vastgelegd in de financiële verordening.

Beleid financieringsrisico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen is afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en de aflossing is gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Rentebeleid

Sinds het begrotingsjaar 2017 wordt een omslagrente toegepast, die is berekend conform de voorgeschreven systematiek in de notitie 'Rente' van de commissie BBV. Deze berekening komt uit op een toe te passen omslagrente van 2,5%. Dit omslagpercentage is bepaald op basis van de huidige rente op de leningportefeuille om te slaan naar de te financieren vaste activa.

Leningenportefeuille en liquiditeit

Het verloop in de financieringsportefeuille is nagenoeg volledig te herleiden naar het investeringsprogramma. Door het geplande investeringsprogramma in 2018 en 2019 neemt de omvang van de langlopende leningen naar verwachting toe tot bijna € 50 miljoen per eind 2019.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Het financieringsbeleid voorziet in een groter beroep op kortlopende leningen, alvorens langlopend wordt gefinancierd. Dit betekent dat de ruimte onder de kasgeldlimiet meer zal worden benut dan voorheen, waarbij de kasgeldlimiet per kwartaal overigens niet zal worden overschreden. Voor 2019 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is € 6,0 miljoen.

De renterisiconorm voor 2019 is 20% van het begrotingstotaal, of € 14,7 miljoen. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille is er rekening mee gehouden dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen de renterisiconorm niet overschrijden.

7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het BBV wordt het weerstandsvermogen omschreven als de relatie tussen de weerstandscapaciteit van de organisatie en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen kan ook worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid hoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

Het beleid rondom weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2015-2018'. In deze nota wordt onderscheid gemaakt tussen:

- algemene risico's samenhangend met de exploitatie
- risico's samenhangend met rampen- en crisisbeheersing

Algemene risico's

Voor de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2015-2018' is in 2014 het algemene risicoprofiel van Veiligheidsregio Fryslân geactualiseerd op basis van een risicoworkshop. Het afdelingsmanagement heeft hierbij vanuit de verschillende vlakken van het INK-model (leiderschap, strategie en beleid, management van middelen, management van medewerkers, management van processen, medewerkers, klanten en partners, bestuur en financiers en maatschappij) een aantal algemene risico's geïdentificeerd. De volgende risico's zijn geïdentificeerd als belangrijk in het kader van weerstandsvermogen:

1.	Het risico dat door veranderde marktomstandigheden de concurrentiepositie van Veiligheidsregio Fryslân in gevaar komt en hier niet tijdig adequaat op geanticipeerd wordt.
2.	Het risico dat de IT-infrastructuur en onderliggende processen en systemen onvoldoende aansluiten bij de wensen en eisen van de stakeholders (medewerkers, gemeenten, ketenpartners).
3.	Het risico dat het beleid van de landelijke of lokale overheid zodanig van invloed is op Veiligheidsregio Fryslân dat het haar functioneren en behalen van doelstellingen nadelig beïnvloedt.
4.	Het risico dat te weinig vakbekwame/bevoegde medewerkers kunnen worden aangetrokken. Specifiek voor brandweezorg, welke voor een belangrijk deel steunt op vrijwilligers. De eisen aan brandweezorg worden steeds hoger en zijn/worden wettelijk verankerd.
5.	Het risico van ernstige verstoring van de reguliere dienstverlening door incidenten, rampen en crises.
6.	Het risico dat een nieuw financieringsregime een onvoordelig effect heeft op de beleidsuitvoering van Veiligheidsregio Fryslân.
7.	Het risico van de invoering van de werkkostenregeling. Ieder organisatie krijgt hiermee te maken, maar voor Veiligheidsregio Fryslân laat deze zich extra voelen door het grote aantal vrijwilligers.
8.	Het risico van uitval van ICT en elektriciteit waardoor de cruciale voorzieningen voor hulpdiensten uitvallen

Het belangrijkste risico is nog steeds marktwerking in brede zin en de impact hiervan op de dienstverlening en de mogelijkheid om hier tijdig op in te spelen (personele frictie en de mogelijkheid om hierop te anticiperen).

Risico's rampenbestrijding en crisisbeheersing

Binnen het taakgebied rampenbestrijding en crisisbeheersing hangen de belangrijkste risico's samen met het daadwerkelijk optreden van een ramp of crisissituatie. In een dergelijke situatie is de hulpverlening aan burgers de eerste prioriteit van Veiligheidsregio Fryslân. Om hulp te kunnen bieden zal het noodzakelijk zijn om extra personeel en materieel in te zetten.

In het 'Risicoprofiel Fryslân' valt het merendeel van de incidenten met een hoge impact (zeer ernstig - catastrofaal) in de categorie 'onwaarschijnlijk' tot 'zeer onwaarschijnlijk'. Gelet hierop is de huidige inschatting dat de kans op het zich daadwerkelijk voordoen van een ramp of crisis zeer gering is.

Om deze reden is er bewust voor gekozen geen incidentele weerstandscapaciteit aan te houden voor dit risico. Afhankelijk van de omvang van de incidentele kosten en het (overige) saldo van het programma Crisisbeheersing kan dit leiden tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage (nabetaling).

Weerstandscapaciteit

Bij Veiligheidsregio Fryslân wordt de weerstandscapaciteit gevormd door de 'Algemene reserve gezondheid', 'Algemene reserve Brandweer' en de post onvoorzien.

De algemene reserve kent een omvang van € 1.600.000. Dit is gelijk aan de maximale omvang van deze reserves volgens de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2015-2018'. Gezien de status van risico-buffer zijn geen begrote onttrekkingen gepland.

Conform de beleidsnota 'Weerstandsvermogen' is in de begroting 2019 een post onvoorzien opgenomen van € 500.000. De post onvoorzien vormt geen algemeen dekkingsmiddel, maar is bedoeld voor het opvangen van personele frictie binnen de programma's.

Beleid

De huidige weerstandscapaciteit is gelijk aan het noodzakelijk weerstandsvermogen, gelet op het risicoprofiel. Opbouw van de weerstandscapaciteit door een begrote toevoeging aan de algemene reserve is niet noodzakelijk. Indien de weerstandscapaciteit daalt onder het gewenste weerstandsvermogen, dan wordt de weerstandscapaciteit aangevuld vanuit een eventueel overschot op de post onvoorzien, en indien niet toereikend vanuit eventuele positieve exploitatiesaldi per programma.

Structurele risico's

Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt. Dit betreft:

Normontwikkeling GGD

Eind 2017 heeft VWS het stimuleringsprogramma betrouwbare publieke gezondheid afgerond. Over de uitkomsten hiervan is de Tweede Kamer geïnformeerd. In tegenstelling tot de verwachting heeft het stimuleringsprogramma geen nieuwe veldnormen opgeleverd. Wel is afgesproken dat er een Bestuurlijk Overleg Publieke Gezondheid komt. In dit bestuurlijk overleg zullen in landelijk verband afspraken worden gemaakt tussen Rijk en gemeenten betreffende de publieke gezondheid.

Het stimuleringsprogramma betrouwbare publieke gezondheid heeft met betrekking tot academisering van de publieke gezondheid geen conclusies opgeleverd. Wel wordt in het Nationaal preventieakkoord ingezet op de inzet van bewezen effectieve interventies en verspreiding van kennis hierover. Daar waar kennis over de effectiviteit ontbreekt zal dit worden onderzocht. Gelet hierop blijft het financiële risico voor mogelijke deelname aan landelijke werkplaatsen bestaan (€ 130.000).

Voldoen aan het landelijk professioneel kader (LPK) JGZ en het leveren van verantwoorde zorg blijft een aandachtspunt. In 2017 is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om te voldoen aan het LPK door de JGZ binnen het huidige financiële kader. Blijkens het onderzoek ontbreken (deels) de (organisatorische) randvoorwaarden voor vernieuwing binnen de JGZ. Dit maakt een gefaseerde aanpak om de transitie naar een meer risicogerichte organisatie te laten slagen noodzakelijk. Naar verwachting vindt gedurende 2018 een nadere duiding van de resultaten plaats zodat bij de opstelling van de kaperbrief 2020 - 2023 de (financiële) consequenties kunnen worden verwerkt. Het voorgaande betekent wel dat het eerder genoemde financiële risico (€ 400.000) in ieder geval voor 2018 blijft bestaan.

Ontwikkelingen Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO)

In eerdere begrotingen is melding gemaakt van de mogelijke budgettaire consequenties van het overdragen van de meldkamer-taak en de LMO. Het verschil tussen het huidige budget voor de bestaande eigen meldkamer en de verwachte uitname als gevolg van invoering LMO is circa € 750.000. Afhankelijk van de wijze van verrekening komt dit risico ten laste van de Friese gemeenten (bij verrekening via gemeentefonds) of in eerste instantie bij Veiligheidsregio Fryslân (in geval van verrekening via de BDuR). Door uitstel van de overgang tot 2020 doet het risico zich pas op zijn vroegst dan voor.

Openbaar meldsysteem

Uit onderzoek van het Veiligheidsberaad blijkt dat de rol van de veiligheidsregio's in het kader van het OMS herzien dient te worden. De conclusie van het onderzoek luidt dat er geen wettelijke basis is voor de wijze waarop veiligheidsregio's nu de regie voeren op het tot stand komen van OMS. Daarnaast wordt getwijfeld aan de wijze waarop kosten worden verhaald op de gebruikers van OMS. Uit ingewonnen juridisch advies blijkt dat, hoewel een redelijke overgangstermijn aan de orde is, de werkwijze op korte termijn zal moeten wijzigen. Dit betekent tevens dat de huidige begrote opbrengsten van € 210.000 op korte termijn komen te vervallen.

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren

Vooralsnog treedt de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) op 1 januari 2020 in werking. De wet zorgt ervoor dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde arbeidsrechtelijke positie krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. De invoering van deze wet brengt een financieel risico met zich mee ten aanzien van de brandweervrijwilligers. Mogelijk wordt de vergoeding van de brandweervrijwilliger beschouwd als loon, waardoor de loonkosten stijgen. Tevens kunnen de kosten stijgen doordat een brandweervrijwilliger op een gegeven moment aanspraak kan maken op structurele uren en niet alles meer op declaratiebasis gedaan wordt. Het maximale risico als gevolg van stijgende loonkosten bedraagt € 2,1 miljoen. Op landelijk niveau vindt overleg plaats om te onderzoeken of en hoe de wet hierop kan worden aangepast.

Mogelijke (extra) stijging loonkosten

Door de economische groei zal de druk op de arbeidsmarkt de komende periode vermoedelijk verder toenemen. Het is voorstelbaar dat daardoor de cao's meer zullen stijgen dan de huidig opgenomen 1,25% (meerjarig).

Deze risico's kunnen de komende jaren bij ongewijzigd beleid leiden tot structurele wijzigingen in de budgettering. Aangezien voor deze risico's op het moment dat zij zich voordoen een structurele oplossing gevonden dient te worden, wordt hiervoor geen (incidentele) weerstandscapaciteit aangehouden.

Vervallen risico's

Kapitaallasten brandweer

In 2014 is vastgesteld dat de kapitaallasten niet voldoende geïndexeerd zijn. Gebouwen en materieel staan begroot voor de oorspronkelijke aanschafwaarde, terwijl het niet realistisch is om in de toekomst voor datzelfde bedrag een vervangende investering te doen. Het maximale tekort werd daarbij ingeschat op € 1,3 miljoen voor huisvesting en materieel van Brandweer Fryslân. Bij de uitwerking van Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat is dit risico meegenomen, en uiteindelijk vastgesteld op € 2,2 miljoen. Daarbij is besloten de benodigde uitzetting op te nemen in de begroting, en wel in 5 gelijke stappen in de periode 2021-2025.

Vakbekwaam worden vrijwilligers

Gezien de versnelde in- en uitstroom van vrijwilligers, en het feit dat het beschikbare budget in vergelijking met vergelijkbare regio's relatief laag is, zorgde voor een maximaal risico op dit budget van € 800.000. In de totstandkoming van Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat is dit risico nader geanalyseerd, en uitgewerkt. Als gevolg van deze uitwerking is dit als uitzetting opgenomen in de begroting 2019-2022.

Doordat deze risico's nu structureel zijn geborgd in de begroting, komen zij vanaf nu te vervallen in deze paragraaf.

Financiële kengetallen

Het besluit 'Begroting en verantwoording' schrijft voor dat in deze paragraaf een set met kengetallen wordt opgenomen rondom de financiële positie. De uitwerking hiervan is als volgt:

	Jaarverslag 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Netto schuldquote	67,26%	74,86%	81,38%
Gecorrigeerde netto schuldquote	67,26%	74,86%	81,38%
Solvabiliteit	5,05%	2,93%	3,40%
Structurele exploitatieruimte	0,00%	0,00%	0,00%

Toelichting

De nettoschuldquote neemt toe, en de solvabiliteit neemt af door het invullen van de investeringsplanning in de komende jaren. Daarnaast neemt het saldo van de bestemmingsreserves af door de besteding van de specifiek voor projecten beschikbare gelden. Dit beeld vertoont een duidelijke samenhang met het structureel 'vol lopen' van de investeringsplanning de komende jaren, en de daarvoor in deze begroting opgenomen groei van de kapitaallasten.

De structurele exploitatieruimte is per definitie 0%, aangezien de gemeentelijke bijdrage exact is afgestemd op het resterende nadelig saldo.

7.3. Bedrijfsvoering

De inhoud van het onderdeel Bedrijfsvoering staat inhoudelijk toegelicht onder het programma Organisatie.

7.4. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf staat een uiteenzetting van het geplande beleid over het gebouwenbeheer van Veiligheidsregio Fryslân.

De organisatie de volgende gebouwen in eigendom / beheer:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg
- 65 brandweerkazernes, waarvan 47 in eigendom
- 47 locaties voor JGZ, allen gehuurd
- het regionaal coördinatie centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer

Kwaliteitsniveau

Voor de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân in eigendom heeft, staat het gewenste kwaliteitsniveau op niveau 3 (redelijk) van NEN 2767. Om deze kwaliteit te kunnen waarborgen, hebben de eigendomslocaties meerjarige onderhoudsplanningen. Voor het egaliseren van de lasten van groot onderhoud over de jaren wordt gebruik gemaakt van een onderhoudsvoorziening. Bij de huurlocaties wordt gestreefd naar een vergelijkbaar kwaliteitsniveau. Deze wordt waar mogelijk vastgelegd in de huurovereenkomsten..

Kazernebudgetten

Bij de regionalisering zijn de kazernebudgetten bepaald op basis van de overgenomen gemeentelijke locaties (huur of eigendom), gekoppeld aan het gewenste kwaliteitsniveau, inclusief een budget voor beheer van het vastgoed. Daarnaast zijn in het kader van het project 'Samen naar 1 Brandweer' budgetten vastgesteld voor facilitaire kosten en nutsvoorzieningen.

Aangezien de kosten van groot onderhoud significant fluctueren over de jaren, is gekozen deze te egaliseren met een voorziening voor groot onderhoud. De in de begroting geraamde dotatie aan de voorziening is het gemiddelde bedrag van het groot onderhoud dat de komende 20 jaar gepland is. In 2016 heeft een herijking plaatsgevonden van het vastgoed conform de NEN2767. Deze herijking heeft enerzijds geleid tot een completere onderhoudsbegroting, maar anderzijds ook tot uitzetting. Door de kazernes van 40 naar 50 jaar af te schrijven wordt deze uitzetting opgevangen ('Operatie Stofkam').

Vastgoed op orde

In de afgelopen jaren is gewerkt aan het op orde krijgen van de vastgoedportefeuille. Dat is voor een groot gedeelte inmiddels afgerond. We zullen het komende jaar nog wel energie moeten steken in de verdere implementatie van het legionellabeleid, het opzetten van een plan voor de valbeveiliging op de kazernes, en de implementatie van de wettelijke verplichtingen omtrent de elektriciteitsinstallaties (NEN3140)

Verder staan er nog een aantal grote projecten ingepland. Planvorming over duurzaamheid, circulaire aanbestedingen, nieuwbouw van twee kazernes, de implementatie van het nieuwe toegangsbeheersysteem, en kazerne aanpassingen vanwege de implementatie van het Dekkingsplan 2.0 Samen Paraat zijn voorbeelden hiervan.

Blik op de toekomst

Recentelijk zijn portfolio-analyses uitgevoerd van de panden van de Veiligheidsregio. Zowel voor de GGD als voor de Brandweer, voor eigendomslocaties, als voor huurlocaties. De portfolio-analyses geven een beeld van de staat van de kazernes en de GGD-locaties. Bij de brandweerkazernes heeft de focus vooral gelegen op de technische staat, energieverbruik, financiën en courantheid. Bij de GGD zijn vooral de inrichtingszaken meegenomen. De portfolio-analyses geven een waardering van de locaties ten opzichte van elkaar, en vormen daarmee een belangrijk instrument voor vervanging en nieuwbouw. Zoals in de kaderbrief vermeld, zal in het eerste halfjaar van 2018 voor wat betreft de brandweerkazernes een portfolio-analyse worden voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur. Met deze analyse kan op basis van nut en noodzaak de keuze worden gemaakt waar en in welk tempo eventuele nieuw- of verbouw daadwerkelijk plaatsvindt.

8. Financiële begroting

8.1. Overzicht van baten en lasten

	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid			
Pijler 1	12.777.190	140.947	12.636.243
Pijler 2	8.455.453	2.682.025	5.773.428
Pijler 3	1.022.946	572.456	450.490
Pijler 4	1.178.035	1.178.035	-
Reservemutaties	100.000	160.000	-60.000
Bijdrage Programma Gezondheid		18.800.161	-18.800.161
Totaal programma Gezondheid	23.533.624	23.533.624	0
Programma Crisisbeheersing			
Producten Crisisbeheersing	4.170.171	188.203	3.981.968
BDuR		2.726.868	-2.726.868
Bijdrage Programma Crisisbeheersing		1.255.100	-1.255.100
Totaal programma Crisisbeheersing	4.170.171	4.170.171	0
Programma Brandweer			
Producten Brandweer	33.906.974	1.241.321	32.665.653
BDuR		5.064.183	-5.064.183
Bijdrage Programma Brandweer		27.601.470	-27.601.470
Totaal programma Brandweer	33.906.974	33.906.974	0
Programma Organisatie			
Producten Organisatie	12.321.725	183.347	12.138.378
Reservemutaties		16.500	-16.500
Bijdrage Programma Organisatie		12.121.878	-12.121.878
Totaal programma Organisatie	12.321.725	12.321.725	0
Eindtotaal	73.932.494	73.932.494	0

Conform het nieuwe BBV dient vanaf de begroting 2018 eveneens onderstaande opstelling per taakveld te worden opgenomen in de begroting. Deze is opgesteld conform de daarvoor uitgegeven handreikingen van de Commissie BBV. Het doel is op basis van deze richtlijn de vergelijkbaarheid van overheidsorganisaties te bevorderen.

Overzicht baten en lasten art. 17 BBV			
	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid	22.080.194	23.369.548	1.289.354
Programma Crisisbeheersing	3.751.846	4.174.249	422.403
Programma Brandweer	31.841.476	33.906.974	2.065.498
Programma Organisatie	813.618	12.121.878	11.308.260
Algemene dekkingsmiddelen	-37.161	0	37.161
Overhead	14.822.523	183.347	-14.639.176
Heffing vpb	60.000	0	-60.000
Onvoorzien	500.000	0	-500.000
Saldo van baten en lasten	73.832.495	73.755.995	-76.500
Mutaties reserves	100.000	176.500	76.500
Resultaat	73.932.495	73.932.495	0

	Jaarrekening 2017			Begroting 2018			Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid																		
Pijler 1	12.925.605	1.073.007	11.852.598	12.291.625	138.985	12.152.640	12.777.190	140.947	12.636.243	12.903.122	142.336	12.760.786	13.044.241	143.893	12.900.348	13.185.752	145.454	13.040.299
Pijler 2	9.049.095	4.913.781	4.135.314	8.199.815	2.590.872	5.608.943	8.455.453	2.682.025	5.773.428	8.537.806	2.708.459	5.829.347	8.630.087	2.738.081	5.892.006	8.722.627	2.767.785	5.954.841
Pijler 3	1.139.445	570.782	568.663	1.035.032	563.830	471.202	1.022.946	572.456	450.490	1.033.028	578.098	454.930	1.044.326	584.421	459.906	1.055.656	590.761	464.895
Pijler 4	1.323.302	1.167.080	156.222	1.194.031	1.194.031	0	1.178.035	1.178.035	0	1.189.646	1.189.646	0	1.202.657	1.202.657	0	1.215.704	1.215.704	0
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		16.250.147	-16.250.147		18.232.785	-18.232.785		18.800.161	-18.800.161		19.045.063	-19.045.063		19.252.260	-19.252.260		19.460.035	-19.460.035
Reservemutaties Gezondheid	100.000	109.200					100.000	160.000										
Totaal programma Gezondheid	24.537.447	24.083.997	-453.450	22.720.503	22.720.503	0	23.533.624	23.533.624	0	23.663.602	23.663.602	0	23.921.311	23.921.311	0	24.179.738	24.179.739	0
Programma Crisisbeheersing																		
Producten Crisisbeheersing	3.893.058	201.251	3.691.807	4.019.102	192.058	3.827.044	4.170.171	188.203	3.981.968	4.211.272	190.058	4.021.214	4.257.330	192.137	4.065.194	4.303.516	194.221	4.109.295
BDUR		2.733.389	-2.733.389		2.703.050	-2.703.050		2.726.868	-2.726.868		2.726.868	-2.726.868		2.726.868	-2.726.868		2.726.868	-2.726.868
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		1.021.607	-1.021.607		1.123.994	-1.123.994		1.255.100	-1.255.100		1.294.346	-1.294.346		1.338.326	-1.338.326		1.382.427	-1.382.427
Reservemutaties Crisisbeheersing		15.000	-15.000			0			0			0			0			0
Totaal programma Crisis	3.893.058	3.971.247	78.189	4.019.102	4.019.102	0	4.170.171	4.170.171	0	4.211.272	4.211.272	0	4.257.330	4.257.331	0	4.303.516	4.303.516	0
Programma Brandweer																		
Producten Brandweer	32.176.150	1.724.287	30.451.863	32.229.448	932.128	31.297.320	33.906.974	1.241.321	32.665.653	34.241.162	1.253.555	32.987.606	35.060.462	1.267.265	33.793.197	35.885.592	1.281.013	34.604.579
BDUR		5.076.293	-5.076.293		5.019.950	-5.019.950		5.064.183	-5.064.183		5.064.183	-5.064.183		5.064.183	-5.064.183		5.064.183	-5.064.183
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		25.657.898	-25.657.898		26.277.370	-26.277.370		27.601.470	-27.601.470		27.923.423	-27.923.423		28.729.014	-28.729.014		29.540.396	-29.540.396
Reservemutaties Brandweer		626.682	-626.682			0			0			0			0			0
Totaal programma Brandweer	32.176.150	33.085.160	909.010	32.229.448	32.229.448	0	33.906.974	33.906.974	0	34.241.162	34.241.161	0	35.060.462	35.060.462	0	35.885.592	35.885.592	0
Programma Organisatie																		
Producten Organisatie	13.170.316	1.945.175	11.225.141	13.660.253	1.422.229	12.238.024	12.321.725	183.347	12.138.378	12.286.640	185.154	12.101.486	12.421.016	187.179	12.233.837	12.555.767	189.210	12.366.557
Reservemutaties Organisatie	-40.000	46.805	-86.805			0		16.500	-16.500			0			0	0	0	0
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>		11.790.226	-11.790.226		12.238.024	-12.238.024		12.121.878	-12.121.878		12.101.486	-12.101.486		12.233.837	-12.233.837		12.366.557	-12.366.557
Totaal programma Organisatie	13.130.316	13.782.206	651.890	13.660.253	13.660.253	0	12.321.725	12.321.725	-0	12.286.640	12.286.640	0	12.421.016	12.421.016	-0	12.555.767	12.555.767	-0
Eindtotaal	73.736.971	74.922.610	1.185.639	72.629.305	72.629.305	0	73.932.494	73.932.494	0	74.402.676	74.402.675	0	75.660.119	75.660.119	0	76.924.614	76.924.614	0

Toelichting:

De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2018 is als volgt, naar oorzaken:

Analyse verhoging bijdrage per programma				
Omschrijving	Gezondheid	Crisisbeheersing	Brandweer	Totaal
- Vakbekwaam worden			800.000	800.000
- Vrijwilligersvergoeding			250.000	250.000
- Besparing dekkingsplan 2.0			-350.000	-350.000
- Extra inzet vergunninghouders	150.000			150.000
- Cao / ABP	322.002	2.969	387.530	712.500
- Cpi	136.207	2.100	175.629	313.936
- btw Expertteam bevolkingszorg*		85.000		85.000
- Rijksvaccinatieplan	1.200.000			1.200.000
- Versterking Bedrijfsvoering	-59.350	-13.937	-81.714	-155.000
Stijging nadelig saldo	1.748.858	76.132	1.181.445	3.006.436

8.2. Financiële positie

Arbeidsverplichtingen

Conform het besluit 'Begroting en Verantwoording' is het niet toegestaan voorzieningen op te nemen voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat vooral om verplichtingen rondom vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting

Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het meerjaren-investeringsplan vastgesteld. De geplande investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgesteld in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn in de kapitaallasten van de programma's verwerkt. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

Reserves

Het geraamde verloop van de reserves in 2019 is als volgt:

Reserves	1-1-2019	Storting	Onttrekking	31-12-2019
Algemene reserve	1.600.000	-	-	1.600.000
Gezondheidsmonitors	168.552	100.000	160.000	108.552
Rechtspositie	35.816		16.500	19.316
Egalisatiereserve	654.000			654.000
	2.458.368	100.000	176.500	2.381.868

Voorzienen

Het geraamde verloop in de voorzieningen is als volgt:

Voorzienen	1-1-2019	Storting	Onttrekking	31-12-2019
Voorziening opgebouwde spaaruren	173.794	-	20.000	153.794
Voorziening sociaal plan SN1B	217.500	-	116.000	101.500
Groot onderhoud Harlingertrekweg	89.965	42.000	55.500	76.465
Groot onderhoud brandweerkazernes	643.069	431.000	160.000	914.069
	1.124.328	473.000	351.500	1.245.828

De voorzieningen met betrekking tot de opgebouwde spaaruren en het sociaal plan zijn voldoende om de resterende onderliggende verplichtingen af te dekken. De voorzieningen voor groot onderhoud sluiten aan op de aanwezige meerjaren-onderhoudsplanningen.

Geprognosticeerde balans 2019

Balans	1-1-2019	31-12-2019		1-1-2019	31-12-2019
Materiële vaste activa	62.539	68.539	Eigen vermogen	2.555	2.478
Vorderingen	2.411	1.958	Voorzienen	1.035	1.174
Liquide middelen	500	500	Langlopende schulden	51.280	56.685
Overlopende activa	2.160	2.180	Kortlopende schulden	10.600	10.680
			Overlopende passiva	2.140	2.160
	67.610	73.177		67.610	73.177

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2018 en 2019 en een stabiel werkkapitaal. Ook zijn de geplande mutaties in reserves en voorzieningen, zoals in de eerdere paragrafen genoemd, verwerkt. De behoefte aan langlopende financiering is bepaald op basis van de in 'Operatie Stofkam' berekende en vastgelegde financieringsstructuur. De rentelast voor deze financiering is gedekt in de begroting 2019. Bovenstaande balans is de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Bijlage 1.

Bijdrage per Gemeente 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Achtkarspelen	€ 2.374.414	€ 2.397.704	€ 2.443.778	€ 2.490.447
Ameland	€ 656.433	€ 662.825	€ 677.710	€ 692.162
Dantumadiel	€ 1.556.675	€ 1.571.951	€ 1.601.812	€ 1.632.160
De Fryske Marren	€ 4.859.296	€ 4.906.896	€ 5.004.083	€ 5.101.681
Dongeradeel	€ 2.188.188	€ 2.209.631	€ 2.253.041	€ 2.296.735
Ferwerderadiel	€ 870.262	€ 878.781	€ 896.451	€ 914.122
Harlingen	€ 1.450.228	€ 1.464.440	€ 1.493.200	€ 1.522.151
Heerenveen	€ 4.517.286	€ 4.561.561	€ 4.650.724	€ 4.740.598
Kollumerland	€ 1.100.897	€ 1.111.695	€ 1.133.089	€ 1.154.750
Leeuwarden	€ 11.706.593	€ 11.821.242	€ 12.056.475	€ 12.292.394
Ooststellingwerf	€ 2.324.930	€ 2.347.714	€ 2.393.761	€ 2.440.130
Opsterland	€ 2.586.802	€ 2.612.167	€ 2.662.715	€ 2.713.813
Schiermonnikoog	€ 269.518	€ 272.137	€ 278.538	€ 284.681
Smallingerland	€ 4.911.214	€ 4.959.363	€ 5.055.714	€ 5.153.003
Súdwest-Fryslân	€ 8.266.704	€ 8.347.702	€ 8.512.076	€ 8.677.418
Terschelling	€ 699.962	€ 706.789	€ 722.142	€ 737.178
Tytsjerksteradiel	€ 2.804.828	€ 2.832.328	€ 2.887.273	€ 2.942.776
Vlieland	€ 268.267	€ 270.875	€ 277.169	€ 283.227
Waadhoeke	€ 4.135.681	€ 4.176.218	€ 4.257.790	€ 4.340.031
Weststellingwerf	€ 2.230.430	€ 2.252.300	€ 2.295.893	€ 2.339.957
	€ 59.778.609	€ 60.364.317	€ 61.553.436	€ 62.749.415

2019

Bijdrage 2019	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.010.797	€ 84.255	€ 1.279.362	€ 2.374.414
Ameland	€ 131.654	€ 10.974	€ 513.805	€ 656.433
Dantumadiel	€ 686.427	€ 57.217	€ 813.030	€ 1.556.675
De Fryske Marren	€ 1.869.356	€ 155.821	€ 2.834.120	€ 4.859.296
Dongeradeel	€ 866.133	€ 72.197	€ 1.249.858	€ 2.188.188
Ferwerderadiel	€ 316.542	€ 26.385	€ 527.334	€ 870.262
Harlingen	€ 574.741	€ 47.908	€ 827.580	€ 1.450.228
Heerenveen	€ 1.819.275	€ 151.646	€ 2.546.365	€ 4.517.286
Kollumerland	€ 466.460	€ 38.882	€ 595.555	€ 1.100.897
Leeuwarden	€ 4.427.813	€ 369.082	€ 6.909.698	€ 11.706.593
Ooststellingwerf	€ 925.528	€ 77.148	€ 1.322.255	€ 2.324.930
Opsterland	€ 1.076.932	€ 89.768	€ 1.420.102	€ 2.586.802
Schiermonnikoog	€ 34.100	€ 2.842	€ 232.576	€ 269.518
Smallingerland	€ 2.018.296	€ 168.236	€ 2.724.682	€ 4.911.214
Súdwest-Fryslân	€ 3.246.365	€ 270.602	€ 4.749.737	€ 8.266.704
Terschelling	€ 176.082	€ 14.677	€ 509.202	€ 699.962
Tytsjerksteradiel	€ 1.158.287	€ 96.549	€ 1.549.991	€ 2.804.828
Vlieland	€ 39.319	€ 3.277	€ 225.671	€ 268.267
Wadhoeke	€ 1.669.558	€ 139.166	€ 2.326.957	€ 4.135.681
Weststellingwerf	€ 927.992	€ 77.353	€ 1.225.085	€ 2.230.430
	€ 23.441.658	€ 1.953.985	€ 34.382.965	€ 59.778.609

2020

Bijdrage 2020	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.019.124	€ 86.840	€ 1.291.740	€ 2.397.704
Ameland	€ 132.739	€ 11.311	€ 518.776	€ 662.825
Dantumadiel	€ 692.082	€ 58.972	€ 820.896	€ 1.571.951
De Fryske Marren	€ 1.884.757	€ 160.600	€ 2.861.539	€ 4.906.896
Dongeradeel	€ 873.269	€ 74.411	€ 1.261.950	€ 2.209.631
Ferwerderadiel	€ 319.150	€ 27.195	€ 532.436	€ 878.781
Harlingen	€ 579.476	€ 49.377	€ 835.587	€ 1.464.440
Heerenveen	€ 1.834.263	€ 156.298	€ 2.571.000	€ 4.561.561
Kollumerland	€ 470.303	€ 40.075	€ 601.317	€ 1.111.695
Leeuwarden	€ 4.464.292	€ 380.403	€ 6.976.547	€ 11.821.242
Ooststellingwerf	€ 933.153	€ 79.514	€ 1.335.047	€ 2.347.714
Opsterland	€ 1.085.804	€ 92.522	€ 1.433.841	€ 2.612.167
Schiermonnikoog	€ 34.381	€ 2.930	€ 234.826	€ 272.137
Smallingerland	€ 2.034.924	€ 173.396	€ 2.751.042	€ 4.959.363
Súdwest-Fryslân	€ 3.273.111	€ 278.902	€ 4.795.689	€ 8.347.702
Terschelling	€ 177.533	€ 15.128	€ 514.128	€ 706.789
Tytsjerksteradiel	€ 1.167.830	€ 99.511	€ 1.564.987	€ 2.832.328
Vlieland	€ 39.643	€ 3.378	€ 227.855	€ 270.875
Wadhoeke	€ 1.683.313	€ 143.435	€ 2.349.469	€ 4.176.218
Weststellingwerf	€ 935.638	€ 79.726	€ 1.236.937	€ 2.252.300
	€ 23.634.786	€ 2.013.923	€ 34.715.609	€ 60.364.317

2021

Bijdrage 2021	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.031.336	€ 87.965	€ 1.324.477	€ 2.443.778
Ameland	€ 134.329	€ 11.457	€ 531.924	€ 677.710
Dantumadiel	€ 700.376	€ 59.736	€ 841.701	€ 1.601.812
De Fryske Marren	€ 1.907.342	€ 162.681	€ 2.934.060	€ 5.004.083
Dongeradeel	€ 883.733	€ 75.375	€ 1.293.933	€ 2.253.041
Ferwerderadiel	€ 322.974	€ 27.547	€ 545.930	€ 896.451
Harlingen	€ 586.419	€ 50.017	€ 856.764	€ 1.493.200
Heerenveen	€ 1.856.243	€ 158.322	€ 2.636.158	€ 4.650.724
Kollumerland	€ 475.939	€ 40.594	€ 616.557	€ 1.133.089
Leeuwarden	€ 4.517.788	€ 385.330	€ 7.153.358	€ 12.056.475
Ooststellingwerf	€ 944.335	€ 80.544	€ 1.368.882	€ 2.393.761
Opsterland	€ 1.098.815	€ 93.720	€ 1.470.180	€ 2.662.715
Schiermonnikoog	€ 34.793	€ 2.968	€ 240.777	€ 278.538
Smallingerland	€ 2.059.308	€ 175.642	€ 2.820.764	€ 5.055.714
Súdwest-Fryslân	€ 3.312.333	€ 282.515	€ 4.917.229	€ 8.512.076
Terschelling	€ 179.660	€ 15.324	€ 527.158	€ 722.142
Tytsjerksteradiel	€ 1.181.824	€ 100.800	€ 1.604.649	€ 2.887.273
Vlieland	€ 40.118	€ 3.422	€ 233.629	€ 277.169
Waadhoeke	€ 1.703.484	€ 145.293	€ 2.409.013	€ 4.257.790
Weststellingwerf	€ 946.849	€ 80.758	€ 1.268.285	€ 2.295.893
	€ 23.917.999	€ 2.040.009	€ 35.595.428	€ 61.553.436

2022

Bijdrage 2022	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.045.323	€ 89.790	€ 1.355.334	€ 2.490.447
Ameland	€ 136.151	€ 11.695	€ 544.316	€ 692.162
Dantumadiel	€ 709.874	€ 60.976	€ 861.310	€ 1.632.160
De Fryske Marren	€ 1.933.209	€ 166.056	€ 3.002.416	€ 5.101.681
Dongeradeel	€ 895.718	€ 76.939	€ 1.324.078	€ 2.296.735
Ferwerderadiel	€ 327.354	€ 28.119	€ 558.649	€ 914.122
Harlingen	€ 594.372	€ 51.055	€ 876.724	€ 1.522.151
Heerenveen	€ 1.881.417	€ 161.607	€ 2.697.574	€ 4.740.598
Kollumerland	€ 482.393	€ 41.436	€ 630.921	€ 1.154.750
Leeuwarden	€ 4.579.057	€ 393.326	€ 7.320.012	€ 12.292.394
Ooststellingwerf	€ 957.142	€ 82.215	€ 1.400.773	€ 2.440.130
Opsterland	€ 1.113.717	€ 95.665	€ 1.504.431	€ 2.713.813
Schiermonnikoog	€ 35.265	€ 3.029	€ 246.387	€ 284.681
Smallingerland	€ 2.087.236	€ 179.287	€ 2.886.480	€ 5.153.003
Súdwest-Fryslân	€ 3.357.254	€ 288.377	€ 5.031.788	€ 8.677.418
Terschelling	€ 182.097	€ 15.642	€ 539.440	€ 737.178
Tytsjerksteradiel	€ 1.197.851	€ 102.891	€ 1.642.034	€ 2.942.776
Vlieland	€ 40.662	€ 3.493	€ 239.072	€ 283.227
Waadhoeke	€ 1.726.586	€ 148.308	€ 2.465.137	€ 4.340.031
Weststellingwerf	€ 959.690	€ 82.434	€ 1.297.833	€ 2.339.957
	€ 24.242.369	€ 2.082.339	€ 36.424.707	€ 62.749.415

Bijlage 2.

Investeringskredieten

Investeringsproject 2019	Krediet
Verbouw diverse locaties	836.000
Nieuwbouw	1.128.000
Grond	282.000
Centrale alarmering	142.000
Redvoertuigen	1.440.000
Hulpverleningsvoertuig	1.562.497
Tankautospuiten	4.416.996
Persoonlijke besch.middelen	150.300
Overige diverse kavels	361.391
Totaal Brandweer	10.319.184
Topdesk	60.000
Smartphones	125.000
Ipads	50.000
Thin clients en laptops	70.000
Monitoren	25.000
Audiovisuele middelen	21.500
Wifi 70 JGZ locaties	70.000
Digitalisering	103.000
Koppelingen	30.000
Werkplekmeubilair	170.000
AFAS ontwikkelingen	50.000
Huisvesting HTW	200.000
Totaal Organisatie	974.500
Herinrichting huisvesting	100.000
SPSS	23.000
Laptops screeners	10.000
Totaal Gezondheid	133.000
Totaal 2019	11.426.684